

HULADÉK ABC

Tartalomjegyzék

Ablaküveg	5
Ajándékkosár	5
Akkumulátor	5
Alufólia	6
Alumínium	6
Autóápolási cikkek	6
Autó felni	7
Autógumi	7
Azbeszt	7
Ágybetét	8
Barométer	8
Befőttesüveg	8
Biobolt	8
Bojler	9
Bonbon	9
Boríték	9
Bútor	9
Celofán	10
CFC	10
Cipőpaszta	11
Csomagolópapír	11
Déligyümölcsök (citrusfélék, banán)	11
Díztárgyak	11
Dioxin	11
Dobozos (tartós) tej	12
Dobozos üdítő	12
Elemek	12
Elektromos kábelek, vezetékek	12
Elektronikai eszközök	13

Energiatakarékos izzók	13
Építkezési, bontási hulladékok	14
Fa (papíralapanyag)	14
Fa (trópusi)	14
Falevél	15
Fanyesedék	15
Fáradt olaj	15
Festék	15
Festékkazetta (nyomtató, fénymásoló)	16
Fémek:	16
Fénycső	16
Fénymásoló	16
Fénymásoló papír	17
Filctoll	17
Folpack	17
Formaldehid	18
Fotóvegyeszer	18
Freon	18
Fű	18
Gyógyszer	18
Gyümölcs (romlott, héj, maradék)	19
Habosított (hungarocell) tálca	19
Hajtógázos (aeroszolos) palackok	19
Hamu	20
HCFC	20
Hibajavító festék	20
Higany	20
Hígító	21
Hőmérő	21
Hűtőszekrény	21
Illatosító	21
Italos dobozok	21

Izzó	22
Játékok	22
Karácsonyfa	22
Karton	22
Kazetta (videó-, hang-)	23
Kenyér (száraz)	23
Kerékpár	23
Kerti hulladék	23
Kerti szerszámok	24
Képeslap	24
Kombinált italos doboz	24
Komposzt	25
Konzervdoboz	25
Konyhai hulladék	25
Kozmetikai szerek	25
Kölcsönzés	26
Könyv	26
Krémes tégely	26
Kupak	27
Lakk	27
Lázmérő	27
Lemez (CD, hang)	27
Linóleum	27
Mosogatógép	28
Mosógép	28
Mosószer	28
Műanyagok	28
Nehézfémek	29
Növényvédő szer	29
Olajos flakonok	30
Oldószer	30
Óra	30

Papír	30
Paplan	31
Parafa dugó	31
Párna	31
Pelenka	32
Porcelán	32
PVC	32
Radiátor	33
Ragasztó	33
Rovarirtó	33
Ruházat	33
Sütőolaj, zsiradék (használt)	33
Szappan	34
Szatyor	34
Számítógép	34
Szemüvegkeret	35
Szőnyeg	35
Tankönyv	35
Táska	35
Telefon	36
Telefonkönyv	36
Tetra Pak	36
Textil	36
Tisztítószer	36
Tojáskarton	37
Toll	37
Törlőkendő	37
Tűzhely	38
TV	38
Újrapapír (újrahasznosított papír)	38
Újság	38
Üveg	38

Vegyszerek	39
Veszélyes hulladék	39
Virágcserep	40
Virágcsokor	40
Zacskó	41
Zöldség	41
Zsebkendő	41

Ablaküveg

Más kezelési eljárást igényel, mint az >>**üveggöngyölegek**, ezért nem lehet üvegyűjtő konténerbe tenni. Újrahasznosítható, ám jelenleg még nem gyűjtik szelektíven.

Ajándékkosár

Ajándéknak nevezik, valójában nem más, mint egy halom kidobandó csomagolóanyag, legfőképp >>**műanyag**. Hogy többnek, nagyobbnak tűnjön, a kosarak alját >>**papírral** vagy >>**celofánnal** tömik ki, az esztétikusabb megjelenés miatt pedig masnikkal, kártyákkal és egyéb díszítő elemekkel látják el.

Tipp Az alapötlet nem elvetendő, de némi fantáziával és kezűgyességgel készíthetünk házilag környezetkímélő változatot. Kell hozzá egy vesszőből, vagy gyékényből font kosár (mely később zsemlés vagy gyümölcsös kosárként, esetleg növénykaspóként tovább használható) és máris pakolhatjuk bele az ajándékokat. Lehetőségek: bioélelmiszeres kosár (>>**bioboltból**); gyógy- vagy gyümölcsteás kosár (gyógynövényboltból); kerti kosár, benne virágmagok és gumók, fűmagkeverékek, kis kézi ásó és gereblye (mezőgazdasági boltokból); pipere kosár, benne: tartósítószer- és színezékmentes szappan, tusfürdő, sampon, kenőcs (bioboltokból, drogériákból, Zöld Boltból*). Ha szeretnénk eltakarni a kosár tartalmát, megtehetjük egy batyuszerűen összekötött **textildarab**bal.*

Akkumulátor

8-14 kg nehézfém (főleg ólmot) tartalmaz, súlyának 30-40 százaléka pedig kénsav, így >>**veszélyes hulladéknak** minősül. Komoly talaj-, víz-, illetve talajvízszennyezést idézhet elő, épp ezért tilos utcán, erdőben, stb. hagyni. A kidobott akkumulátorokból kikerülő >>**nehézfém** a táplálékláncba jutva

mérgezést okoz. Mindenképpen külön kell gyűjteni, hogy megfelelő módon ártalmatlanítsák.

Tipp Az akkumulátorból kivont ólom újrahasznosítható, ezért igyekezzünk minden darabot átvevőhöz juttatni vagy eladni.*

Alufólia

Egyszer használatos csomagolási vagy konyhai segédanyagként alkalmazni nyersanyag- és energiapazarlást – ebből adódóan felesleges környezetterhelést – jelent. Szelektív gyűjtés esetén a fémek közt a helye. Lásd még >>**alumínium**.

Tipp Csomagoláshoz lehetőleg ne használjuk, helyette a kereskedelemben kapható fedeles dobozokban, esetleg kiürült vajas dobozokban tároljuk a felvágottat, sajtot stb. Uzsonnát se ebbe, inkább textil szalvétába vagy fedeles műanyag dobozba tegyünk. Főtt ételt fedővel, tányérral takarjunk le.*

Alumínium

Az alumínium igen drága és értékes alapanyag. Bauxitból készül, melynek bányászata számos környezeti ártalommal jár (helyi vízháztartás felborulása, szálló por által okozott légszennyezés, külszíni fejtés révén véglegesen elpusztított helyi állat- és növényvilág stb.) A gyártás során >>**veszélyes hulladék**nak számító vörös iszap keletkezik (Magyarországon évente 1,5 millió tonna). Előállítására rendkívül sok vizet, lúgot és energiát is igényel (egyetlen italos doboz elkészítéséhez például annyi energiát használunk el, mint amennyi egy naponta borotválkozó férfi villanyborotvájának egyévi működtetéséhez szükséges). Mindezeket figyelembe véve nagyfokú pazarlást és környezetkárosítást jelent, ha az alumíniumot nem időtálló és tartós cikkek, hanem egyszer használatos csomagolóeszközök előállítására (italos doboz, tubusos termék, eldobható tál, fólia, macskaeledeles zacskó stb.) használjuk. Hazánkban évente kb. 50 millió italos doboz kerül a szemétkosárba. Nem elhanyagolható tény az sem, hogy dobozos italok árának kb. háromnegyedét csak a csomagolásért fizetjük ki.

Tipp Kerüljük a dobozos italok vásárlását. Keressük helyettük a betétdíjas >>**üvegpalackban** forgalmazott üdítőket, ásványvizeket, melyek 1 literes (Kaisers boltok), illetve 0,2 és 0,3 deciliteres (kis boltok) kiszerelésben is kaphatók. Ezek akár 40 alkalommal is újratölthetők! Egyes ásványvíz palackozó cégek* házhoz szállítást és folyamatos cserét is vállalnak! A fémtubusos termékek (mustár, ketchup, paprikakrém, stb.) nagy része is kiváltható üveges változatokkal, vagy csomagolásmentes termékkel (pl. fokhagyma a tubusos hagymakrém helyett).*

Autóápolási cikkek

Legtöbbjük a környezetre nézve problémás anyagokat is tartalmaz, tehát – kiürült göngyölegükkel együtt – >>**veszélyes hulladéknak** számítanak.

Tipp* *Keressük a környezetkímélőbb változatokat, azokból is csak a legszükségesebb mennyiséget vásároljuk. A maradékot, felesleget adjuk olyasvalakinek, aki éppen el tudja használni. Kerüljük a >>**hajtógázos** kiszerezésű termékeket, illetve az agresszívebb >>**tisztítószer**eket.*

Autó felni

>>**Fém**, szelektíven gyűjthető. Vasátvevőknél adható le.

Autógumi

Nyílt lángon történő égetése során rákkeltő és egyéb mérgező gázok (kénsav) szabadulnak fel, melyek a levegőbe kerülve igen komoly egészségügyi problémákat és nagyfokú környezetkárosítást okoznak. Éppen ezért az autógumik égetése minden esetben tilos! Sajnos a hazai újrafeldolgozás még nem megoldott, az elhasznált darabokat kidobni csak lomtalanításkor lehet.

Tipp* *Ha lehet, éljünk az újra futóztatás lehetőségével, illetve figyeljünk oda, hogy a kerékben mindig ideális levegőmennyiség legyen. Ez utóbbi növeli a kerék élettartamát, tehát később szorul cserére. Legvégső esetben szabadtéri játszóeszközként lehet hasznosítani (hinta, mászóka).*

Azbeszt

A 70-es évekig előszeretettel használták (általában szigetelésre, de készült belőle kuplung, fékbetét, tűzálló anyag is), mígnem kiderült róla, hogy az azbesztszálak, illetve az azbesztpor belégzése komoly betegségeket okoz. Építőipari alkalmazásuk szerint megkülönböztethetők erős és gyenge kötésű azbeszttet tartalmazó termékek. Egészségügyi szempontból a második változat (szórtazbeszt) a veszélyes, ez ugyanis 90% azbeszt és 10% kötőanyag keverésével készül. A két anyag közti kötés idővel - kopás, mechanikai igénybevétel, javítási munkálat, rázkódás révén - meglazul, így azbesztszálak kerülnek a levegőbe, melyek a szervezetbe jutva különféle betegségek (tüdő-, mell-, hashártya megbetegedések, rák) előidézői lehetnek. Már 1927 óta ismert az azbesztszálak által kiváltott kóros elváltozás a tüdőszövetekben (azbesztózis), és 1960 óta tudnak az azbesztexpozícióval összefüggést mutató mell- és nyálkahártya rákosodásáról. Szórtazbeszttet leggyakrabban tűzvédelmi anyagként, illetve hő- és hangszigetelőként alkalmaztak épületekben, sínen haladó járművekben, rendezvénytermekben (sportcsarnok, színház).

Tipp* *Kerüljük az azbeszt használatát, szigeteléshez válasszunk természetes anyagokat (pl. parafa, növényi rostok). Az elmúlt évtizedek alatt felhordott*

szórtazbeszt rétegeket lehetőség szerint (épület felújítás esetén) mielőbb el kell távolítani, vagy legalább - átmenetileg - pormentesen szigetelni. Érdeklődni a Környezetvédelmi Szolgáltatók és Gyártók Szövetségének Azbeszt-mentesítési Munkacsoportjánál lehet.

Ágybetét

Érdemes beruházni, és olyan jó minőségű kategóriából választani, ami hosszú ideig használható marad. Sok helyen kínálnak már természetes alapanyagból (pl. kókuszrost, gyapjú) készült változatokat is.

Tipp A feleslegessé vált, de még jó állapotú matracokat ismerős nyaraló tulajdonosok, hajléktalanokat ellátó szeretetszolgálatok és nappali melegedők, szegényeket segítő egyházközösségek részére lehet felajánlani. Ha nincs rá sehol igény, lomtalanításkor lehet kitenni, és néhány hulladékudvar is fogadja.*

Barométer

>>**Higanyt** tartalmaz, tehát >>**veszélyes hulladéknak** számít, ha tönkre megy.

Befőttesüveg

Környezetkímélő csomagolóanyagfajta, lévén újrahasználható és újrahasznosítható. A feleslegessé vált darabokat hulladékudvarokban* lehet leadni, a konténerbe kupak nélkül, kiöblítve kell elhelyezni. Lásd még >>**Üveg**.

Tipp A kiürült üvegeknek igyekezzünk új funkciót „találni” (pl. befőzés, tárolás). Üvegfesték segítségével, figurákkal és feliratokkal díszíthetők (babakonyhák apró kiegészítője, fűszertartó, váza, öntött gyertyatartó). Számos piacon a mézet árusító kistermelők átveszik (néhol pénzért) és újratöltik!*

Biobolt

>>**Vegyszermentes** vagy engedélyezett szereket alkalmazó gazdaságokból kikerülő alapanyagokból készült élelmiszereket árusítanak (tej- és pékáru, bébiételek, malomipari termékek, teák, szójakészítmények, ivólevek, olajok, zöldségek, gyümölcsök, lekvárok stb.). A termékeket, alapanyagaikat arra jogosult bevizsgáló szervezetek felügyelik, így kizárólag ellenőrzött áru kerül a polcokra. Az üzletek többségében természetes alapanyagokból készült >>**kozmetikumokat**, táplálkozással és természetes életmóddal kapcsolatos könyveket, kiadványokat is meg lehet vásárolni. Aki bioboltban vásárol, lehetőleg hazai terméket válasszon: ezzel nemcsak a (nemzetközi) szállítások okozta környezetterhelést csökkentheti, de erősíti a hazai termelők piaci helyzetét, illetve a vegyszermentes gazdálkodás elterjedését.

Tipp* A vidéki és budapesti boltok címeiről felvilágosítás kérhető a Biokultúra Egyesületnél*. Az egyesület ökopiacokat is működtet, ahol szintén ellenőrzött biotermékeket árúsítanak hazai termelők. Vegyszermentes gazdaságból származó gyümölcsök és zöldségek vásárolhatók továbbá a Nyitott Kert Alapítványtól, érdeklődni az Ökoszolgálat* tanácsadó irodájában lehet. Ugyanitt információ a „Zöld Szatyor” szolgáltatásról: biotermékek házhozszállítása. Külföldi szállodák reggeliző asztalaira egyre több helyen kerül biotermék is (ezt minden esetben külön jelölik). Ha alkalom nyílik rá, próbáljuk ki az ilyen falatokat, ezzel is növelve a vegyszermentes termékek iránti keresletet.

Bojler

A rendszeresen (legalább kétévente) vízkömentesített bojlerok hosszú évekig – akár évtizedekig is – kifogástalanul működnek. Az elromlott berendezést lehetőség szerint javíttassuk meg. A végleg meghibásodott bojler több helyen is leadható: hulladékudvarokban, vagy olyan fémátvevőnél, aki vasat is fogad.

Tipp* Ha a berendezés javíthatatlan, de vannak benne még használható elemek, azokat tegyük félre cserének vagy adjuk oda szakszerelőnek, aki alkatrészként tovább hasznosíthatja.

Bonbon

Több rajta a csomagolás, mint maga az édesség. Formás doboz, >>celofán, >>műanyag tálcácska, >>papírlapocska rajta termékleírással: szép ugyan a szemnek, ám végül aránytalanul sok szemét kerül a kukába.

Tipp* Kevésbé anyagpazarló az egyszerű papír vagy műanyag borítású csokoládé, ám a legnagyobb sikere minden bizonnyal a házi készítésű süteménynek lenne. Vásárolhatunk édességet cukrászdában is, ahol a csomagolást úgy tudjuk kiiktatni, ha a sütit egyenesen az otthonról vitt fedeles dobozba kérjük.

Boríték

Újrahasznosítható, tehát a >>papírhulladékkal együtt lehet gyűjteni. Lehetőség szerint használjunk >>újrahasznosított papírból (pl. Szentendrei Papírgyár termékei) készült borítékot, a klórral fehérített „normál” változat ugyanis súlyos vízszennyezést okoz.

Tipp* Az óvatosan felbontott boríték újra felhasználható, ha a régi címezést egy tiszta papírlappal vagy öntapadós címkével leragasztjuk.

Bútor

A régi, megunt, lecserélésre szánt bútorokat próbáljuk meg eladni vagy elajándékozni. Ismerősök hétvégi háza, szeretetszolgálatok, idősek otthona,

gyerektáborok, iskolák időnként szívesen fogadnak jó állapotban lévő darabokat. Egyes hulladékudvarokban is leadhatók, onnan azonban a szeméttelre kerülnek.

Tipp Vásárlás előtt érdeklődjünk, milyen faanyagból készült a kiszemelt termék. A trópusi keményfából (mahagóni, teak, meranti, afzélia, rózsafa, ében, szantál, stb.) előállított bel- vagy kültéri bútor (esetleg parketta, ajtó, falburkoló) helyett a hazai faanyagból gyártott darabokat részesítsük előnyben. Ezzel az egyszerű döntéssel nem járulunk hozzá sem a trópusi erdők pusztításához, sem pedig az alapanyag vagy a kész bútor több tízezer kilométernyi utaztatásához, mely a kipufogógázok révén komoly levegőszennyezést okoz, és tovább súlyosbítja a globális klímaváltozás problémáját. Vannak olyan termékek, melyek ültetvényekről (tehát nem az esőerdőkből) származó fából készültek, ám ezt a vevő nehezen tudja ellenőrizni, másrészt ezeknél a bútoroknál ugyanúgy fennáll a szállításukkal járó légszennyezés problémája. Kerüljük az egészségre ártalmas >>**formaldehidet** tartalmazó préselt, ragasztott alapanyagú bútorokat (pozdorja, furnér, laminált lap). Lásd még >>**Fa (trópusi)**.*

Celofán

>>**Műanyag** lévén igyekezzünk inkább a celofánmentes kiszerezést választani. A virágcsokor szép külső borítás nélkül is, de ha mindenképpen szükségesnek ítéljük a csomagolóanyagot, celofán helyett kérjük inkább díszpapírt (esetleg >>**újrapapírból**).

CFC

A klórozott-fluorozott szénhidrogének, más néven kemény freonok rövidítése. Ezek a vegyületek felelősek leginkább az ózonpajzs elvékonyodásáért (az ózonréteg védi bolygónkat az ibolyántúli sugárzástól). Megtalálhatóak >>**hajtógázos** készítményekben (dezodor, hajlakk, >>**illatosító**, gyógyászati készítmények, >>**tisztítószer**, >>**autóápolási cikkek**, stb.), légkondicionáló berendezésekben, tűzoltó készülékekben, >>**hűtőszekrényekben**, továbbá alkalmazzák szigetelő anyagok habosítására, illetve a >>**festék**-, az >>**elektronikai** és a vegyiparban. A földfelszínen kiengedett freon származékok 10-15 év alatt érik el az ózonréteget, ahol az ibolyántúli sugárzás hatására klórgyökök hasadnak le róluk. A klórgyök élettartama évtizedekben mérhető, ez idő alatt akár százezer(!) ózonmolekulát is tönkre tehet. A gyártás és a felhasználás azonnali és teljes körű leállítása esetén is még legalább 30 évig folytatódna az ózon bomlása. Lásd még >>**HCFC**.

Tipp Ne használjunk CFC felhasználásával készült vagy CFC-t tartalmazó termékeket. Ma már minden termék kapható freonmentes változatban is, ám ezek általában propán-bután hajtógázzal működnek, a bután pedig üvegházhatás kialakulásában játszik szerepet (>>**HCFC**). A legjobb tehát a sűrített levegős, pumpás vagy golyós kiszerezés.*

Cipős doboz (karton)

Újrahasznosítható, tehát a papírhulladékkal együtt lehet gyűjteni.

Tipp* *Díszcsomagoló papírral bevonva vagy vízfesték segítségével készíthetünk belőle ajándékdobozt, tároló dobozt, babaházat stb.*

Cipőpaszta

>>**Veszélyes hulladék**

Csomagolópapír

Újrahasznosítható, tehát a >>**papírhulladékkal** együtt lehet gyűjteni. Vigyázat: a csillogó, színes, sztaniolra emlékeztető díszcsomagoló nem papír, hanem fémgőzölt >>**műanyag**, ami újrafeldolgozásra alkalmatlan!

Tipp* *Lehetőség szerint kerüljük a csomagolópapírokat. Egy kis fantáziával >>**textilből** is készíthetünk (készíttethetünk) vidám, színes, akár személyre szóló zsákocskákat, szatyrokat a régi tornazsákok vagy színes papírtáskák mintájára. Ezeket nem kell egyszeri használat után kidobni, hanem minden ünnep alkalmával, évről-évre feltölthetők ajándékkal. Ha ragaszkodunk a papírhoz, keressük a sok helyen kapható, újrahasznosított változatokat, de kreatív megoldás a saját kezűleg rajzokkal, ragasztásokkal stb. díszített barna (klórmentes) csomagolópapír is.*

Déligyümölcsök (citrusfélék, banán)

Ezeket a gyümölcsöket félig érett állapotban szedik le a fáról, cserjéről, hogy szállítás alatt ne romoljanak meg. A tartósítás, illetve az esetleges gombásodás ellen a gyümölcsök héját különféle anyagokkal (E231, E232, E233) kezelik, melyek tulajdonképpen >>**vegyszereknek** számítanak. Állatkísérletek bizonyították, hogy ezek az anyagok különféle betegségek kialakulását segíthetik elő (hólyagrák, vesebántalmak), ezért vigyázzunk a hámozással, illetve a gyümölcshéjjal. Mivel a külső burokba íródott vegyszert nem lehet mosással eltávolítani, kerüljük a citrusfélék héjának étkezési felhasználását (sütemények, lekvárok, stb.).

Tipp* *Akit érdekelnek az élelmiszerekben található adalékanyagok, illetve hogy ezek esetlegesen milyen hatásokkal lehetnek szervezetünkre, az keresse a Hulladék Munkaszövetség kiadványait („Eledel-E” és „Az E számok rejtélye”), vagy Hans-Ulrich Grimm „A leves hazudik” című könyvét (Kétezerregy Kiadó, 2001).*

Dísz tárgyak

>>**Fa (trópusi)**

Dioxin

Szerves klórvegyületekből keletkező kémiai vegyületcsoport. Az eddig ismert legveszélyesebb vegyi anyag, mely az embernek köszönhető. Élelmiszerekkel juthat a szervezetbe, felszívódhat bőrön át vagy belélegezhetjük a levegőben lévő porral. Kiütést okozhat, befolyásolja az immunrendszert, a hormonháztartást és valószínűleg felelős bizonyos születési rendellenességekért is. Összefüggést mutattak ki a dioxinterhelés és kétféle daganat között. Többek között égetés során (tehát dohányzás közben is!) keletkezik.

Dobozos (tartós) tej

>>**Kombinált italos doboz**

Dobozos üdítő

>>**Kombinált italos doboz**

Elemek

Alkotóelemei révén mindegyik fajtája >>**veszélyes hulladéknak** számít. >>**Nehézfémeket** tartalmaznak, többek között kadmiumot (kis mennyiségben is vérnyomásnövelő, belélegezve nagy valószínűséggel rákkeltő, csontlágylást és nyálkahártya károsodást okoz), higanyt (erős idegméreg, megtámadhatja a látóidegeket, bénulást idézhet elő), ólmot (csontokban raktározódik, idegméreg, mely főleg a gyermekek testi-szellemi fejlődését veszélyezteti), nikkelt (belélegezve rákkeltő), mangánt (nagy koncentrációban idegkárosító). Ezek az anyagok lerakóra kerülve 1-3 év alatt kiszabadulnak, és súlyosan károsítják az élővilágot. Különgyűjtésük feltétlenül szükséges. Egyetlen elem 1 m³ élővizet, 1 gramm higany egy millió liter vizet képes elszennyezni. Az egyik legproblémásabb a higanyoxidos (HgO) gombelem, mert súlyának 30 %-a higany. Ha nem tudjuk elkerülni az elemvásárlást, válasszunk kadmium- és higanymenteset, ezüst-oxidos gombelem helyett pedig lítium tartalmút. A teljesítményt átszámítva egyébként az elemből nyert áram 2-3 ezerszer drágább a villanyáramnál.

Tipp* *Takarékoskodjunk az elemmel. Ne vegyünk felesleges elektromos játékokat, tárgyakat (zenélő képeslap, forgó nyalóka, ugató plüsskutya, walkman), melyek hamar tönkremennek. A nélkülözhetetlen használati tárgyak esetében inkább keressünk mechanikus, napelemes, esetleg hálózatról működő változatokat. Használjunk újratölthető akkut (elemet), ami 500-1000 alkalommal is feltölthető. A kimerült elemek jó része - melyek nagyobb tápigényű berendezések üzemeltetésére már nem alkalmasak - még használható kisebb fogyasztású készülékek működtetésére (pl. falióra, távirányító).*

Elektromos kábelek, vezetékek

Alumíniumot, cinket, rézet tartalmaznak, tehát újrahasznosíthatóak. A gond külső burkolatukkal van: egyes >>**műanyagok** (általában >>**PVC**), mely elégetve rákkeltő, légúti betegségeket előidéző anyagokat bocsátanak ki magukból. Ha nem akarjuk, hogy a PVC az égetőben vagy a szeméttelapi színesfém-guberálók tábornuzében alakuljon át rákkeltő vegyületté (pl. >>**dioxin**), a kábelmaradékokat vigyük színesfém átvevőhöz, ahol kábelbontó eszközzel választják szét az újrahasznosítható, ill. kidobandó részeket.

Elektronikai eszközök

A >>**számítástechnikai** és telekommunikációs eszközök, adattároló lemezek, telefonközpontok általában >>**nehézfémeket** tartalmaznak, tehát >>**veszélyes hulladéknak** minősülnek. Külföldön elvétve már léteznek olyan szétszerelő üzemek, ahol a hasznosítható (leginkább nemesfém) részeket nyerik ki (pl. tönkrement számítógépekből), ám ezek az anyagok a berendezések alkotóelemeinek csak töredékét jelentik. Magyarországon, becslések szerint 1,2 millió darab számítógép van használatban, és a nemzetközi tendenciáknak köszönhetően ez az iparág itthon is örületes iramban ontja az egyre újabb és újabb modelleket. Ennek következtében egy-egy gép túlságosan hamar "elévül" és a szeméttbe kerül. Bár már hazánkban is létezik néhány újrahasznosító cég, ezek többnyire csak nagy tételben vásárolnak fel elektronikai hulladékot, és míg az általuk kinyert anyag külföldön kerül feldolgozásra, addig a szemét a hazai lerakókat gazdagítja. Lásd még >>**Háztartási gépek**.

Tipp Elektronikai eszközeinket használjuk a lehető legtovább. A felesleges, kiöregedett, de még használható gépeket vigyük bizományi boltba, esetleg ajándékozzuk iskoláknak, családsegítő szolgálatoknak vagy a Pro Hungaris Alapítványnak*. A javíthatatlan darabokat próbáljuk alkatrészként eladni vagy elajándékozni szervizeléssel foglalkozó vállalkozóknak. Vásárláskor tartsuk szem előtt, hogy a nagyobb gyártók többnyire már rendelkeznek "zöld modellel", mely alapanyag felhasználását, súlyát, energiaigényét nézve a régi típusoknál valamivel környezetkímélőbb. Ha lehetőség nyílik rá, menjünk olyan boltba, ahol a régi gépet beszámítják új vásárlásakor.*

Energiatakarékos izzók

A hagyományos villanykörtével szemben 70 százalékkal kevesebb energiát fogyasztanak, és élettartamuk is magasabb. Környezetvédelmi (energetikai) szempontból tehát kedvezőbbek, ugyanakkor – akárcsak a hagyományos izzók - >>**higany** tartalmaznak, tehát >>**veszélyes hulladéknak** számítanak.

Tipp Engedjünk minél több természetes fényt a szobába és gondoljuk át jól a tapéta, festék színét: a világos falak a fény 78 százalékát visszaverik! Az energiatakarékos izzót ott érdemes használni, ahol hosszabb ideig (min. 15 perc)*

ég a villany, mert a felkapcsolás annyi energiát fogyaszt, mintha a >>**fénycső** 15 percig égett volna.

Építkezési, bontási hulladékok

Az építkezés végeztével ne dobjunk ki semmit, inkább próbáljuk eladni (hirdetés útján, közeli építkezéseken) vagy elajándékozni építkező ismerősöknek, akik még hasznosíthatják a maradékot.

Tipp* A félig vagy teljesen kiürült >>**festékes, ragasztós, stb. göngyölegek >>veszélyes hulladéknak** számítanak, gondoskodjunk tehát megfelelő kezelésükről! Aki érdeklődik a környezetkímélőbb építkezési módszerek és lehetőségek iránt, további információkat talál a Független Ökológiai Központ internetes honlapján www.foek.hu/korkep címen. Érdekes, környezetkímélő (energiatakarékosság, zaj- és porterhelés csökkentése, levegőtisztítás, >>**komposztálás**) lehetőségeket tartogatnak a zöldtetős vagy tetőkeres építési megoldások is, melyekkel már több hazai cég is foglalkozik!

Fa (papíralapanyag)

Korunk információáramlásra épült társadalmá hihetetlen mennyiségű papírt használ el. Hétköznapi teendőink alkalmával általában nem gondolunk bele, honnan jön a törülköző, a jegyzetfüzet, a liszteszacskó vagy az új arcszesz díszdoboz. Egyszerűen csak használjuk és eldobjuk ezeket a holmikát. Pedig egyszer-egyszer jó lenne emlékezni arra, hogy papírtermékeink többsége oxigént adó fából születik. És miképp állunk a fával? A Föld erdősültségéről készült legújabb műholdas felmérések világosan bebizonyították, hogy az emberiség jóval több erdőt pusztított már el, mint azt korábban hitték. Kiderült, hogy a legtöbb ország jóval kevesebb az érintetlenül hagyott fás területtel rendelkezik, mint azt a helyi hatóságok gondolják. Kanada például 45 százalékos erdősültségről tudott, ezzel szemben a műholdkép alig 37 százalékot mutatott. Brazília az 1975-ös felvételhez viszonyítva mára leginkább egy halcsontvázhoz hasonlít. Lásd még >>**Papír**.

Tipp* Sok kicsi sokra megy alapon, ültessünk minél több fát! Kertben, hétvégi telken, utcán, közparkban, temetőkben, intézmények udvarán és bárhol, ahol elegendő hely van a fa további fejlődéséhez. Aki még nem jártas az ültetésben, először kérjen szakmai tanácsot kertészetektől vagy kertészkedő ismerősöktől (mekkora legyen az ültető gödör, mennyit kell locsolni, mikor lehet ültetni, stb.). Tűzzünk ki magunk elé egy célt: pl. évente ültessünk legalább 1 fát. Szervezzünk közösségi akciót: iskolákkal, lakótársakkal, zöld szervezetekkel összefogva egyszerre nagyobb terület is fásítható. Nem szabad elfeledkezni az elültetett növények további gondozásáról sem, főként ami a száraz hónapokban szükséges locsolást illeti! Lásd még >>**Karácsonyfa**.

Fa (trópusi)

A trópusi esőerdők fajgazdagságát egyetlen más élőhely sem múlja felül, a ma élő növények és állatok legalább felének adnak otthont. Korunk társadalma azonban nemhogy óvna ezt a pótolhatatlan értéket, de rövidtávú gazdasági céloktól vezérelve inkább örületes iramban (évi 14 millió hektár!) pusztítja (tűzifa, épületfa és bútortfa, használati eszközök, dísz tárgyak, legeltetés, új mezőgazdasági területek). Jelenleg az erdővesztések 90 százaléka a trópusokon következik be. Az esőerdők csökkenésével nő a légkör széndioxidtartalma (mely hozzájárul a globális felmelegedéshez), csökken a genetikai sokféleség (ami a fajokat a betegségekkel szemben ellenállóvá teszi), a legkülönbözőbb életformák pusztulnak ki véglegesen (olyanok is, melyek eddig gyógyíthatatlan betegségek esetleges ellenszereit adhatnák), megváltozik a vízháztartás (ami árvizeket, földcsuszamlást okoz), stb. A trópusi fakitermelés egyik legnagyobb problémája, hogy a mindössze 2-3 db értékesebb egyed megszerzéséhez, általában a körülöttük található több száz „értéktelen” fát és csemetét is ki kell vágni, melyek jobbára tűzifaként végzik. Lásd még >>**Bútor**.

Tipp Vásárlás előtt tájékozódjunk a kiszemelt faáru típusáról, származási helyéről. Ne vegyünk trópusi (mahagóni, teak, rózsafa, ében, szantál, meranti, afzélia, stb.) fából készült dísz tárgyakat, használati eszközöket, bútorokat sem utazásaink alkalmával, sem pedig itthon. Ha a boltban nem tudják megnyugtató módon megnevezni vagy igazolni a fa típusát, keressünk inkább másik terméket.*

Falevél

>>**Kerti hulladék**

Fanyesedék

>>**Kerti hulladék**

Fáradt olaj

>>**Veszélyes hulladék**, talaj-, talajvíz- vagy élővíz szennyezést okozhat. Elégetve klór és kén keletkezik, melyek súlyos légszennyezést okoznak. Semmilyen körülmények között nem szabad tehát talajra, vízbe, lefolyóba önteni. Gyűjtsük külön (az olajjal szennyezett flakonokkal, tárolóedényekkel, rongyokkal, szűrőkkel, együtt) és adjuk át ártalmatlanításra lakossági veszélyeshulladékgyűjtés alkalmával vagy veszélyes hulladék átvevőnél.

Tipp Az autó olajcseréjét végeztessük szakszervizben. A leadott fáradt olajból erre szakosodott cégek olyan anyagot nyerne ki, mely ipari kenőolajként tovább használható!*

Festék

>>**Nehézfémtartalmuk** miatt csomagolásukkal együtt mind egészségünkre, mind környezetünkre nézve problémás anyagok. A vízzel hígítható festékek kevésbé problémásak, mint oldószeres társaik, ezért inkább ezeket használjuk. A festékmaradványok és göngyölegek >>**veszélyes hulladékok**.

Tipp* *Csak annyi festéket vásároljunk, amennyi feltétlenül szükséges az adott munkához. A maradékot, felesleget ne tartogassuk beszáradásig: ajándékozzuk olyan ismerősnek, aki éppen fel tudja használni. A diszperziós festékeket csak desztillált vízzel hígítsuk, így hosszabb ideig eltartható. Az ecsetet munka után rögtön tisztítsuk ki, különben a rászáradó festék használhatatlanná teszi. Az üres vagy beszáradt festékes flakonok, ecsetek veszélyeshulladék-gyűjtőbe valók.*

Festékkazetta (nyomtató, fénymásoló)

A bennük található festékanyag miatt >>**veszélyes hulladéknak** minősülnek, külön gyűjtendő. Veszélyes hulladék-gyűjtő udvarokban vagy lakossági veszélyes hulladék gyűjtés alkalmával adható le. A vállalatok, irodák kötelesek a náluk keletkező üres kazettákat veszélyes hulladék ártalmatlanításával foglalkozó cégekhez juttatni.

Tipp* *Néhány hazai cég felvásárolja a használt festékkazettákat, majd újratölti és eladja azokat. Érdemes a nagyobb cégeknél ilyen irányú szolgáltatás után érdeklődni, illetve vállalkozókat megkeresni. Csak azokat a típusokat vigyük hulladékudvarba, amelyeket nem lehet újratöltéssel hasznosítani.*

Fémek:

Értékes másodnyersanyagok, újrahasznosításukkal sok energia és nyersanyag takarítható meg. Főleg a színesfémekre és az alumíniumra van kereslet.

Tipp* *A háztartásban keletkező fémhulladékot vigyük átvevőhöz, hulladékudvarba vagy lomtalanítás alkalmával elkülönítve, jól látható kupacba rakjuk, hogy a guberálók összeszedhessék, és feldolgozóhoz juttathassák.*

Fénycső

A régi típusú, kiégett neoncsövek (a szolárium fénycsövei is) >>**higanyt** és más >>**nehézfémeket** tartalmaznak, ezért >>**veszélyes hulladéknak** számítanak. Gyűjtsük külön.

Tipp* *Új fénycső vásárlásakor keressük a higanymentes modelleket és az energiatakarékos változatokat.*

Fénymásoló

Az elavult, működésképtelen gépeket ne dobjuk ki (alkatrészei közt a festék miatt egyébként is sok >>**veszélyes hulladéknak** számít), hanem adjuk kevésbé tehetős cégeknek vagy szervizeknek, ahol megjavítva vagy alkatrészként tovább tudják hasznosítani. Új gép vásárlásakor keressünk olyan szolgáltatót, aki a régit átveszi és beszámítja.

Tipp Rendszeres karbantartással a gépek élettartama növelhető! A fénymásoló áramot és festéket igényel, >>veszélyes- illetve >>papírhulladékot terme: üzemeltessük gazdaságosan és papírtakarékosan!*

Fénymásoló papír

A hagyományos „fehér” >>**papír** előállítása számos környezeti kárt okoz: sok fát kel kivágni, a gyártás jelentős energia használattal és vízszennyezéssel jár, a fehérítés pedig környezetre ártalmas klórral történik. A fehérítéskor keletkező >>**dioxinok** és furánok az emberiség legerősebb mérgeiként vannak nyilvántartva. A Greenpeace nemzetközi környezetvédő szervezet adatai szerint az ipar mintegy 2000 vegyületet, >>**vegyszert** használ fel a papírgyártáshoz.

Tipp Takarékoskodjunk a papírral: használjunk belőle minél kevesebbet. Fénymásolás előtt gondoljuk végig, van-e esetleg olyan oldal, amit nem kell mindenképp sokszorosítani. Fénymásoljunk a lap mindkét oldalára, és ha lehet, kicsinyítsük a szöveget, ez is papírtakarékosság. Keressük és használjuk a klórmentes, szürkés vagy sárgás színű >>**újrapapírt**: hulladékból készül, előállításához nincs szükség újabb fák kivágására, kisebb a vízigénye és nem terheli mérgező gázok képződésével a környezetet, az egészséget.*

Filctoll

A sima, vizes filcek általában ártalmatlanok. Az alkoholosok viszont komoly problémákat okozhatnak, hiszen szerves >>**oldószereket** és tartósítószeret (pl. >>**formaldehid**) tartalmazhatnak, melyek használat közben vagy elégetve egészségkárosító hatásúak és a levegőt is szennyezik. Lerakóba kerülve ezek az anyagok kioldódnak, talaj illetve vízszennyezést előidézve. >>**Veszélyes hulladéknak** számít, külső borítása >>**műanyag** hulladékként esetleg külön gyűjthető.

Tipp Filc helyett inkább használjunk lakkozatlan színes ceruzát, zsírkrétát, színes tintájú töltőtollat, vagy ha elkerülhetetlen, akkor oldószer, és formaldehidmentes (vizes hígítású) filctollat.*

Folpack

>>**PVC** alapú. Lágyítókat, illetve vinil-klorid monomert tartalmazhat, mely kioldódva mérgező lehet. Ha a fólia rásimul az ételre, a nagy zsírtartalmú

élelmiszerekbe átoldódhatnak ezek az anyagok. Zsíros, meleg ételt ezért ne csomagoljunk fóliába, illetve ne melegítsünk mikrohullámú sütőben.

Tipp* *Melegítéskor Folpack helyett tányérral fedjük le az ételt, hűtőben történő tároláskor pedig takarjuk be fedővel vagy tegyük légmentesen záró fedeles dobozba. Uzsonnát csomagoljunk textilszalvétába vagy könnyű, fedeles műanyagdobozba.*

Formaldehid

Szintelen, szúrós szagú gáz, az egyik leggyakrabban használt >>**oldószer** és tartósító. Károsítja a nyálkahártyát és a tüdőt, ezen kívül allergiát, könnyezést, kötőhártya gyulladást okozhat. A környezetre és észsége káros (nagy valószínűséggel rákkeltő).

Tipp* *Kerüljük, helyettesítsük a formaldehidet tartalmazó használati tárgyakat, anyagokat: préselt, ragasztott alapanyagú >>**bútorok** (pozdorja, furnér, laminált lap), >>**ragasztók, festékek, filctollak.***

Fotóvegyszerek

A használt fotócikkek – előhívó oldatok, fixír, negatívok, stb. – káros anyagai (pl. kadmium, cink – >>**Nehézfémek**) a talajba, vizekbe kerülve környezetszennyezést okoznak, ezért >>**veszélyes hulladéknak** számítanak.

Tipp* *Külön gyűjtendő, „házi” mennyiségben lakossági veszélyeshulladék-gyűjtő helyeken leadható. Az egymástól eltérő anyagokat tilos összeönteni, tároljuk mindig eredeti csomagolásban, illetve külön gyűjtőedényben.*

Freon

>>**CFC, HCFC**

Fű

>>**Kerti hulladék**

Gyógyszer

A lejárt szavatosságú gyógyszer >>**veszélyes hulladéknak** számít, ezért külön kell tárolni, és veszélyeshulladék-gyűjtő helyen leadni. Elásni, kidobni, lefolyóba önteni tilos. Ha a háztartási szeméttel együtt szeméttlerakóban köt ki, kémiai hatóanyagai reakcióba léphetnek más kemikáliákkal, anyagokkal. Az így keletkező vegyületek könnyen bekerülhetnek a talajba és a talajvízbe, ahol súlyos mérgezéseket idézhetnek elő mind az élővilágban, mind pedig a táplálékláncon keresztül az emberi szervezetben. Ha a gyógyszer más háztartási

hulladékkal keveredik, akkor az eredetileg „problémamentes” szemét szintén veszélyes hulladékká válik.

Tipp Csak elkerülhetetlen esetekben használjunk gyógyszert. Kisebb problémák alkalmával először természetes gyógymódokkal, gyógynövényekkel, kivonatokkal, teákkal és kenőcsökkel próbálkozzunk. Feleslegesen ne raktározzunk: gyógyszert csak akkor váltsunk ki, vásároljunk a patikában, ha előtte megbizonyosodtunk róla, hogy otthoni készletünkéből hiányzik a keresett készítmény. A kimosott orvosságos üvegek (patikai címkével ellátott, helyben készített szirupok, sebbenzin, stb.) a patikában visszaválthatóak! Ha az üvegekben van még lejárt maradék, azt töltsük át egy kisebb befőttes üvegbe és vigyük veszélyeshulladék-gyűjtőhöz.*

Gyümölcs (romlott, héj, maradék)

A gyümölcsfélelégek nagyüzemi termelése és tárolása (>>**Déligyümölcs**) során rengeteg >>**vegyszer** kerül felhasználásra, majd a finomságok a boltokban néhány réteg >>**műanyag** csomagolóréteget is kapnak. Azért van más megoldás is, amit érdemes kipróbálni, ha pénztárcánk enged.

Tipp Vásároljunk inkább piacon. Keressük a >>**vegyszer** nélkül előállított >>**biogyümölcsöket**. Igyekezzünk kiiktatni a csomagolóanyagokat: feleslegesen ne fogadjunk el műanyag zacskót, a szupermarket árazógépe által kiadott cédulát is lehet közvetlenül a megvásárolt gyümölcsre ragasztani. A romlott gyümölcs, maradék, héj komposztálható! Lásd még >>**Konyhai hulladék**.*

Habosított (hungarocell) tálca

Polisztírolból készül. Gyártási alapanyagai a benzol, az etil benzol és a sztírol veszélyes mérgek. A sztírol maradványai a szervezetbe jutva mérgező vegyületté alakulnak, mely gátolja a sejtosztódást, károsítja a vesét, a májat és növeli a mutációk létrejöttének esélyét is. A legtöbb szerves >>**oldószer** megtámadja és a fényre is érzékeny. Lásd még >>**Műanyag** és >>**HCFC**.

Tipp Ne vásároljunk polisztírolba csomagolt termékeket, hiszen a tálca előállítása és hulladékká válása is környezetkárosító. Minden áruféleléség (hús, sütemény, gyümölcs, stb.) kapható tálcamentes változatban is!*

Hajtógázos (aeroszolos) palackok

Dezodorok, léghűtők, hajlakkok, borotvahabok, tisztítószer, gyógyászati készítmények, festékek kaphatók ilyen kiserelésben. Ezek a palackok sokáig freon (>>**CFC**) hajtógázzal működtek, mely nagymértékben felelős az ózonszint csökkenéséért. A földfelszínen kiengedett CFC származékok ugyanis 10-15 év alatt érik el az ózonszintet, ahol az ibolyántúli sugárzás eredményeképp klórgyökök hasadnak le róluk. A klórgyökök hatása szintén évtizedekben mérhető, ez idő alatt akár százezer ózonszintet is elpusztíthatnak.

Szakemberek szerint a freon előállításának és felhasználásának azonnali, teljes leállítását is (amelyről pillanatnyilag szó sincs) további 30 évig folytatódna az ózon bomlása. Időközben már a freon kiváltására bevezetett dinitrogénoxidról, lágy freonokról (>>**HCFC**), propán-butánról (!) is kiderült, hogy hasonló problémákat okoznak (üvegházhatás, felmelegedés fokozása). Érdemes tudni, hogy a flakonokban 90 százalék hajtó- és mindössze 10 százalék hatóanyag található. Mivel az aeroszolos palackok újratöltésre, újrafeldolgozásra nem alkalmasak, alapanyaguk és az elkészítésükre fordított energia egyaránt a szemétként végzik. A >>**vegyszerekkel**, >>**illatosítókkal**, **tisztítószerekkel**, szigetelő habokkal, stb. teli vagy félig telt palackok >>**veszélyes hulladékok!**

Tipp Lehetőleg kerüljük a hajtógázos kiszereket, helyettük használjunk újratölthető (pl. tisztítószerek), pumpás vagy golyós (pl. dezodorok, lakkok) terméket. >>**Illatosítónak** vásároljunk vagy készítsünk potpourrit (illatosított szárított növény).*

Hamu

Kis mennyiségben >>**komposztra** lehet rakni, de csak olyat, mely vegyszermentes, kezeletlen fa, lomb, szalma, széna égetéséből származik. Ha a tűzre szerves anyagokon kívül más – pl. >>**műanyag**, >>**veszélyes hulladék**, >>**festékekkel** kezelt anyagok, >>**vegyszerek**, göngyölegek, stb. - is került, a hamut tilos a komposzthoz keverni.

Tipp Az égetést minden lehetséges alkalommal kerüljük, hiszen minden válfaja (széndioxid és egyéb vegyületek képződése révén) az üvegházhatás növeléséhez járul hozzá. A (főként kertés övezeti) háztartásokban termelődő hulladék jelentős része szerves, azaz komposztálható, égetni tehát felesleges.*

HCFC

A lágy freonok rövidítése. Egy vagy két klóratomjukat hidrogén helyettesíti, így elvileg kevésbé bontják az ózont, hatásuk azonban vitatott. Az üvegházhatás fokozásában nagy szerepük van. Pillanatnyilag a >>**CFC** helyett használják hajtógázként, >>**műanyag** habosítóként, hűtőközegként és polisztirolgyártáshoz.

Tipp Mivel alkalmazása ugyanúgy negatív hatásokkal jár, mint a CFC használata, lehetőség szerint kerüljük az ilyen készítményeket. Válasszunk pumpás, golyós termékeket, a polisztirol és a habosított szigetelők helyett, pedig keressünk természetes alapanyagú (nád, parafa, stb.) szigetelőket.*

Hibajavító festék

Az ecsetes javító>>**festékek** >>**oldószere** 1,1,1-Triklóretánt tartalmazhat, ami idegméreg, illetve az ózonréteget is pusztítja.

Tipp* Az elrontott részeket egyszerűen tegyük zárójelbe, vagy – ha feltétlenül szükséges - használjunk vizes hígítású javítófestéket, esetleg „száraz” kihúzózt.

Higany

>>Nehézfémek és >>Veszélyes hulladék

Hígító

>>Oldószerek és >>Veszélyes hulladék

Hőmérő

>>Higanytartalma miatt >>veszélyes hulladéknak számít. Külön gyűjtendő.

Hűtőszekrény

A még használatban lévő régi hűtők időzített bombaként működnek. Ezeket ugyanis még >>freonnal töltötték fel, ez a gáz pedig az ózonpajzs elvékonyodásáért felelős. Éppen ezért a régi berendezések hűtőközegét tilos a levegőbe engedni! Vásárlásnál válasszunk energiatakarékos, freonmentes modelleket. Lásd még >>Háztartási gépek.

Tipp* A cserélendő darabokat próbáljuk eladni, vagy szerelőnek ajándékozni, aki alkatrészként még hasznosíthatja. A hűtőt olvasszuk le rendszeresen, soha ne legyen rajta 5 mm-nél vastagabb jégréteg, így energiát spórol, és élettartama is növekszik (1 centiméteres jégréteg 75%-kal növeli az energiafogyasztást). Ne tegyük fűtőtest mellé vagy napsütötte helyre! 1 C fok külső hőmérsékletnövekedés kb. 4 százalékkal emeli a berendezés áramfogyasztását.

Illatosító

Általában környezetkárosító >>hajtógázos palackban kaphatóak. Ennél környezetkímélőbb a pumpás változat, de lehet szellőztetni, vagy használhatunk potpourri-t (illóolajokkal átitatott szárított virágok, növények) is. Mindenképp kerülendő a hálózati áramforrással működtetett párologtató illatosító, ami felesleges hulladéktermeléssel (>>műanyag, >>elektronikai hulladék) és energiapazarlással jár. A WC-kagylóba akasztható illatosítók, >>tisztítószerek mesterséges >>festék- és illatanyagokat tartalmaznak, melyekkel ok nélkül terheljük vizeinket.

Tipp* Egy szál meggyújtott gyufa vagy gyertya is szagtalanítja a vécét. A potpourri boltokban kapható, de készülhet csomagolásmentesen házilag is: az illóolajokkal átitatott szárított virágszirom kerülhet - régi levendula zsákocskák mintájára – saját készítésű >>textil zsákocskába vagy egyszerűen tálkába, kosárába. Ha már kevésbé illatoznak, lehet állagjavítást végezni

>>**bioboltokban, gyógyszertárakban, gyógynövényboltokban** kapható illóolajokkal. Végleg elhasználódva a potpourri >>**komposztdombra** tehető.

Italos dobozok

>>**Alumínium és >>Kombinált italos dobozok**

Izzó

>>**Energiatakarékos izzó és >>Fénycső**

Játékok

A manapság vásárolható játékok többsége >>**műanyagból** (sokszor fröccsöntött, tehát pótolható vagy javítható alkotóelemek nélkül) készül, ráadásul sokszor elektronikus alkatrészeket is tartalmaz. E két tulajdonság több szempontból is problémát jelent: egyrészt a játékszerek hamar tönkremennek, és a szemétként kerülnek, ami felesleges pénz és anyaggazdálkodással jár; másfelől az elektronikus részek, illetve a robotok, autók, stb. működéséhez használt >>**szárazelemek** >>**veszélyes hulladéknak** számítanak. Lásd még >>**Elektronikai eszközök**.

Tipp Legjobb az – apróságokkal együtt - otthon elkészített játékszer. Jó megoldás a természetes anyagokból (>>fa, >>textil, >>fém) gyártott, tartós, javítható, hazai játékok beszerzése is (pl. Fakopáncs vagy Burattino boltok). Kereshetjük a gondolkodásra ösztönző társasjátékokat is. De nem kell feltétlenül új játékot venni: a családban, ismerősi körben csereberélt, tovább adott darabok több gyereket is kiszolgálhatnak. A már megunt, kinőtt de még használható játékszereket elajándékozhatjuk ismerősöknek, karitatív szervezeteknek, gyermekkorházaknak, óvodáknak, családsegítő központoknak. Lásd még >>**Cipős doboz** és >>**Kupak**.*

Karácsonyfa

Magyarországon évente kb. másfélmillió fenyőfa kerül kivágásra. Túlnyomó többségük >>**komposztálás** helyett szemétként kerül eldobásra vagy égetőben végzi. Aki nem szeretne hozzájárulni a túlzott kitermeléshez és értelmetlen hulladékképződéshez, az ünnepeljen gyökeres fenyőfával. Fel lehet díszíteni a kerti fenyőt, vagy cserepeset a lakásba vinni. A szobában (maximum 15-20 napig) megfelelően tartott (rendszeresen öntözött, hőforrástól távol állított, márciusig védett de hűvös helyen tárolt) fákat tavasszal kertekbe, iskolákba, telkekre lehet kiültetni, így a növények életben maradnak.

Tipp Aki a gyökeres mellett dönt, de nincs lehetősége a kiültetésre, karácsony előtt érdeklődjön a Hulladék Munkaszövetségnél (telefon: 06/1/386-2648, humusz@humusz.hu) a „Visszaváltható Karácsonyfa” akció után. A lakás*

és a fenyő szépítésére válasszunk természetes anyagokból (>>**textil**, vessző, gyékény, agyag, >>**üveg**, termések) készült díszeket.

Karton

Újrahasznosítható, szelektíven gyűjthető. A konténerekbe összehajtogatva vagy feldarabolva kell elhelyezni. Lásd még >>**papír**.

Tipp Akinek csomagoláshoz kartondobozokra van szüksége, könnyen beszerezheti azokat valamelyik boltban, vagy ha nagyobb mennyiségre van szüksége, vásárolhat* jó állapotú használt darabokat. Így nem csak a környezeti problémákon segít (az újrahasználat révén) de olcsón is jut a csomagolóanyaghoz. Főként kisiparosok élhetnek ezzel a lehetőséggel, akik termékeiket kartonokban szállítják vagy adják tovább. A keskenyebb, 30x30 cm körüli, téglalap alakú dobozokból irattartó készülhet, ha felső részét átlósan levágjuk.*

Kazetta (videó-, hang-)

>>**Műanyag** tokja – ha lehetőség nyílik rá – szelektíven gyűjthető, szalagja a kukába való. (Ez utóbbit jobb darabokra vágva kidobni, ellenkező esetben a szél a szeméttelről a természetbe juttathatja, ahol élőlényekre gabalyodva veszélyeztetheti azok épségét.)

Tipp A feleslegessé vált, jó állapotú, eredeti műsoros kazettákat szívesen fogadják könyvtárak, családsegítő szolgálatok vagy a Pro Hungaris Alapítvány*.*

Kenyér (száraz)

A száraz kenyeret ledarálhatjuk prészlinek, vagy odaadhatjuk állattartó ismerősnek, horgásznak, esetleg állatmenhelyeknek is, ahol minden élelmiszert szívesen fogadnak. Kisebb mennyiségben >>**komposzt**dombra tehető.

Kerékpár

A kiöregedett, de még használható biciklik jutányos áron eladhatók, vagy rászorulóknak, ismerősöknek, családsegítő szolgálatoknak, óvodáknak ajándékozható. A rosszabb darabok alkatrészként szervizeknek adhatók, vagy legrosszabb esetben fémhulladékként el/leadhatók a fémátvevőknél. Lomtalanításkor az utcára rakhatjuk.

Kerti hulladék

Kertünkben sok szerves anyag válik évről évre hulladékká. Ágak, gallyak, fű, lomb, elhalt növényi maradványok. Ha mindezeket elégetjük vagy a kukába dobjuk, értékes anyagokat semmisítünk meg, illetve vonunk ki a természetes

körforgásból. A legjobb megoldás, ha a kertünkben keletkező szerves hulladékot magunk >>**komposztáljuk**. A komposztálás során keletkező humusz kiváló talajjavító adalék: rengeteg ásványi anyagot tartalmaz, melyre a földnek és a belőle táplálkozó növényzetnek nagy szüksége van.

Tipp* *Hagyhatunk egy-egy kupac venyigét, gallyat a kert valamelyik eldugottabb sarkában, sok hasznos kerti segítőtárs talál bennük bűvőhelyre. Ezek a lakók (rovarok, gyíkok, madarak, sünök) pusztítják a növények kártevőit, hozzájárulva a >>**vegyszermentes** gazdálkodás sikeréhez. A fa elégetésével jelentős mennyiségű széndioxid kerül a levegőbe, ami fokozza az üvegházhatást. A levágott fű vagy apróra vágott gally komposztálható, vagy talajtakaró réteggként bokrok alá, virágok közé, cserepes kerti növények földjére szórható: óvják a talajt a kiszáradástól (ezáltal kevesebbet kell locsolni), és folyamatos lebomlásukkal tápanyagot juttatnak vissza a természetes körforgásba. Ágak, nyesedékek aprítására többféle kerti szecskázó, illetve aprító berendezés létezik már a kereskedelemben.*

Kerti szerszámok

Kertes házban bármikor szükség lehet rájuk. A felesleges darabokat ajándékozzuk kertészkedő ismerősöknek, óvodáknak, iskoláknak vagy közeli kertészeteknek.

Képeslap

A kereskedelmi kínálatban több változatuk is létezik. Tekintsünk el a hulladékos szempontból talán legproblémásabb zenélő képeslap vásárlásától. Ez nem csak papír-, de veszélyes hulladékot is (gombelem) termel. Lehetőleg kerüljük a fóliázott felületűeket, ezeket a színes (>>**festékes**) képre préselt műanyag réteg miatt nehezebb újrafeldolgozni. Legjobb az >>**újrahasznosított papírból** (barna vagy sárgás színű) készült üdvözlőlap.

Tipp* *Olcsó, ötletes megoldás a saját készítésű képeslap. A keményebb, kartonszerű hulladék- vagy maradék papír egyik oldalára rajzolt, kivágott és felragasztott képek, díszpapír darabkák kerülhetnek, a másikat a címmel és az üzenettel lehet ellátni. Kreatív játéklehetőség a család apraja-nagyja számára.*

Kombinált italos doboz

Mivel a gyártók szándékosan kartondoboznak nevezik, sokan azt hiszik, hogy ezek a dobozok papírból készülnek. Valójában olyan eldobó csomagolóanyagról van szó, mely egymáshoz préselt papír, műanyag és alumínium rétegekből áll (innen a „kombinált” elnevezés). A friss árut papírból és műanyagból álló dobozba teszik, míg a tartós terméket tartalmazó dobozok alapanyaga papír, műanyag (megakadályozza a karton átázását) és alumínium (fénytől védve tartósabbá tesz). A három alapanyagból csak a papír „menthető meg”: egy igen költséges és energiaigényes folyamattal leáztatható a másik két rétegről. Az ily

módon visszanyert papír ugyan újrahasznosítható, ám a műanyag és alumínium szétválasztására nincs lehetőség, ezért azok a szemétben végzik. Maga a technológia gazdaságtalan, nem kifizetődő, a gyakorlatban egy cég sem állt rá alkalmazására. Újrahasznosítása tehát megoldatlan, térfogata miatt pedig túl sok helyet igényel az amúgy is vészes gyorsasággal telítődő szemétkomposztálóban. Előállításuk költséges, energiapazarló folyamat, melynek kiadásait természetesen beépítik a vételárba, így hárítva át azokat a fogyasztóra.

Tipp Kerüljük a kombidobozt, helyette lehetőség szerint betétdíjas üvegű üdítőt, zacskós vagy kimért tejet (néhány piacon található!) vásároljunk, esetleg készítsünk odahaza szörpöt, gyümölcslevet befőzéssel vagy gyümölcscentrifugával.*

Komposzt

A háztartásokban keletkező hulladékok egyharmadát(!) szerves anyagok (>>**kerti és >>konyhai hulladék**) teszik ki. Ez az ún. zöld hulladék összegyűjtve komposztálható. A komposztálással nyert, ásványi anyagokban igen gazdag humusz pedig trágyázásra, talajjavításra kitűnően alkalmas. Ezzel az eljárással nemcsak műtrágya és egyéb vegyszerek használatát spórolhatjuk meg, de segítségével csökkenthetjük keletkező hulladék mennyiségét, az égetők, és lerakók okozta levegőszennyezést, továbbá értékes nyersanyagot juttathatunk vissza a természetes körforgásba. Ha a lerakókba kevesebb szerves hulladék kerül, csökken a szemétkomposztáló metán (üvegházhatást fokozó gáz) kibocsátása is.

Tipp Házi komposztálással kapcsolatos gyakorlati tanácsadás, komposztkeretek beszerzési lehetőségei, kiadványok, szakmai segítség, iskolai-óvodai programokról szívesen ad felvilágosítást az Öko-fórum Alapítvány*.*

Konzervdoboz

Alapanyaguk legtöbbször fehér bádóg., így a fém átvevők nem rajonganak érte: kis súlyuk és nagy térfogatuk miatt gazdaságtalan szállításuk és újrahasznosításuk, sok rajtuk a feldolgozást megnehezítő >>**festék**, alapanyaguk (vas, bádóg) pedig nem túl értékes. Konzervet csak akkor érdemes venni, ha elkerülhetetlenül szükséges a bennük lévő élelmiszer hosszú, hűtésmentes tárolása (pl. utazás).

Tipp Vásároljunk friss élelmiszert a boltban, csomagolásmentes zöldséget és gyümölcsöt a piacon, vagy keressük a befőttes >>**üveges** készleteket (kukorica, bab, borsó, gyümölcs, stb.).*

Konyhai hulladék

A konyhában keletkező hulladék többsége szervesanyag, tehát komposztálható. Ilyen a zöldségek és >>**gyümölcsök** héja, maradéka, teafű, kávézacc, tojáshéj, száraz kenyér, de még a festetlen papír >>**törlőkendő**,

szalvéta, szakadt vagy elszennyeződött – szintén festetlen - >>tojáskarton vagy gyufaszál is rákerülhet a >>komposzt halomra.

Kozmetikai szerek

Vásárláskor ne a reklámok sugalmazásának engedjük, hanem olvassuk el a tégelyeken, tubusokon feltüntetett információkat. Igyekezzünk olyan terméket választani, melyek a lehető legkevesebb vegyi agyagot tartalmazzák, és nem tesztelték állatokon (ezt általában jelölik a csomagoláson). Számos gyógynövény- és >>bioboltban, drogériában kapható természetes, növényi alapanyagokból készült kozmetikum. Akárcsak a >>gyógyszerek, a kozmetikumok kémiai ható- és színezőanyagai is mérgezővé válhatnak más kemikáliákkal keveredve, ezért a lejárt szavatosságú kozmetikai szerek >>veszélyes hulladéknak számítanak. >>Műanyag csomagolás helyett jobb az újrahasznosítható üveg.

Tipp* *Kizárólag növényi alapanyagú kozmetikumok biztos lelőhelyei a bioboltok. Budapesten továbbá a Zöld Bolt* árusít természetes alapanyagú, kimért adagolású kozmetikai termékeket, samponokat. Ugyanitt csomagolásmentes szappan is kapható. A Könczey Réka – S. Nagy Andrea féle „Zöldköznapi Kalauz” című könyv, illetve az Ökotárs Alapítvány* által kiadott "Testápoló kislexikon" oldalain megadott receptek alapján otthon is készíthetünk krémeket.*

Kölcsönzés

Ritkán használt háztartási kisgépeket, berendezéseket (pl. kerti- és szerszámgépek, tisztítóberendezések) vásárlás helyett érdemesebb alkalmoszerűen bérbe venni.

Könyv

A könyv mindig is nagy kincs volt. A feleslegessé vált darabokat ne dobjuk ki, hanem vigyük antikváriumba, vagy ajándékozzuk könyvtáraknak, idősek otthonának, családsegítő központoknak, hiszen más is biztosan szívesen elolvasná azokat. A mesekönyveket szívesen fogadják az óvodák. Az iskolai tankönyveket sem kell minden évben megvásárolni: ha lehet - ismerősökkel, tanárokkal, diáktársakkal összefogva - adjuk át a könyveket a másik évfolyam osztályainak. A végképp használhatatlan, javíthatatlan darabok sem kukába, hanem papírgyűjtő konténerbe valók.

Tipp* *A könyv drága dolog, új helyett vásároljunk régit antikváriumban, vagy könyvtárakban, mikor az utóbbiak készletük felesleges darabjait kiárusítják (ez anyagi helyzetükön is segít), esetleg cserélhetünk a barátokkal. Minél kevesebb új alapanyagból készült könyvet veszünk, annál több fát menthetünk meg a kivágástól.*

Krémes tégely

Arc- és kézkrémek, pakolások, gyógyszerári krémek, stb. csomagolása. Készülhet fehér (arcpál-szerű) anyagból, fémből, műanyagból vagy üvegből. Az első újrahasznosításra alkalmatlan, a második kettőnek kevés az újrahasznosítási lehetősége, az utolsó más üveghulladékkal együtt (kimosva) szelektíven gyűjthető.

Tipp* A kiürült, otthon feleslegessé vált tégelyeket a család hölgytagjai felajánlhatják kozmetikusoknak, akik általában szívesen használják azt tovább, saját maguk által (a vendégeik számára) kikevert krémek csomagolására. Lásd még >>**kozmetikai szerek**.

Kupak

Lehet >>**műanyag**, >>fém vagy parafa. Az első kettő – amennyiben van szelektív gyűjtés a környéken – gyűjthető a műanyag ill. a fém konténerekben. A parafa komposztálható. A kupakos nyereményjátékok környezetvédelmi szempontból aggályosak, hiszen általában az eldobható műanyagflakonokra vonatkoznak, tehát fokozott szemétermelésre ösztönöznek. A környezettudatos fogyasztó tudja, hogy a beváltható nyeremények értéke rendszerint jóval alacsonyabb, mint amennyit (az üdítőitalok megvásárlásával) valóban fizetünk értük.

Tipp* A parafa dugókból készülhet >>**játék** (a gesztenyefigurák mintájára), vagy faliújság (vágjuk egyforma széles karikákra, majd a darabokat ragasszuk egymás mellé hulladék falpra vagy kartonra).

Lakk

>>**Oldószer**ek és >>**Veszélyes hulladék**

Tipp* Lakk helyett használhatunk méhviaszt vagy lenolajat.

Lázmérő

>>**Higany**t tartalmaz, tehát >>**veszélyes hulladéknak** számít.

Lemez (CD, hang)

A használt lemezeket antikváriumok és zenei antikváriumok veszik át, míg a CD-eket adok-veszek boltokban lehet értékesíteni vagy értékegyeztetéssel becserélni. Odaajándékozhatjuk ismerősöknek, könyvtáraknak, iskoláknak is, vagy csereberélhetünk ismerőseinkkel.

Linóleum

Manapság jobbra >>**PVC** alapanyagúak, alátétjükben >>**azbeszt** is lehet. A kidobott darabok 400 évig nem bomlanak le, szeméttégetőbe kerülve pedig mérgező >>**dioxint** bocsáthatnak ki. Az új PVC padlóból hónapokig párologó lágyítók egészségkárosító hatásúak.

Tipp Olcsó, de kifejezetten környezetkárosító termék, igyekezzünk természetesebb anyagot találni helyette (járólap, parketta, parafa, égetett agyag, stb.).*

Mosogatógép

Főként a régebbi típusok energia- és vízigénye óriási. A mostanában piacra került modellek már takarékosabb üzemmódúak, de a kézi mosogatásnál még így is sokkal pazarlóbbak. Ráadásul komoly mértékben járulnak hozzá a szennyvízproblémához: mivel dörzsölés nélkül kell leoldania az ételmaradékot és nem szabad habzania, a kézi mosogatószereknél jóval agresszívebb szert (nátronlúg, klórvegyületek) igényel. Foszfáttartalmuk is magasabb a szokásosnál. Lásd még >>**Háztartási gépek**.

Tipp Ha lehet, javíttassuk meg a hibás darabokat, ha pedig végleg tönkrement, adjuk szerviznek (alkatrészként), vigyük hulladékudvarba vagy tegyük ki lomtalanításkor.*

Mosógép

>>**Háztartási gépek**

Mosószer

>>**Tisztítószer**

Műanyagok

Kőolajszármazékból készülnek. Ezt a fontos és véges nyersanyagot egyszer használatos vagy rövid élettartamú használati eszközök készítésére pazarolni felelőtlen. A műanyagok a háztartási hulladék jelentős mennyiségét adják. Bizonyos fajtái újrahasznosíthatóak (pl. PP, PS, PE, PET), ám ezeket hazánkban megfelelően kiépült háttérpar hiányban csak elvéve dolgozzák fel. Többségük nehezen bomlik le, lerakókban – levegőtől elzárta - évszázadokig állhatnak változatlanul, égetve viszont egészségre és környezetre ártalmas (rák, légúti megbetegedések, asztma, allergiák) gázokat szabadíthatnak fel. A bennük található segédanyagok egy része szintén veszélyesnek mondható, némelyikük (pl. lágyítók) használat közben átkerülhet a szervezetbe, környezetbe.

Színezékeik rezet, vasat, kadmiumot (>>**nehézfémek**) tartalmazhatnak. Ahol csak lehet, kerüljük a műanyag csomagolásokat!

Polietilén (PE)

Monomerje, az etilén, nem mérgező. A PE mégis tartalmaz veszélyes anyagokat (pl. nikkeltartalmú fényvédő szert, krómtartalmú katalizátort). Égetésüket a műanyagba kevert, rákkeltő antimon-trioxid vagy a rovarölőként is ismert halogén-alkil foszforsav-észter gátolja.

Polisztirol (PS)

Gyártási alapanyagai a benzol, az etilbenzol és a sztirol veszélyes mérge. A sztirol maradványai a szervezetbe jutva veszélyes vegyületté alakulnak, mely gátolja a sejtosztódás, károsítja a vesét és a májat és növeli a mutációk létrejöttének esélyét is. Lásd még >>**HCFC**.

Polivinilklorid (PVC)

Az egyik legkörnyezetkárosítóbb műanyagfajta, alkalmazása élelmiszercsomagolásnál, játékoknál, írószereknél egészségügyileg aggályos (néhány országban tiltott). Égetésekor sósav mellett >>**nehézfémek** és >>**dioxinok**, keletkeznek. Alapanyaga a vinil-klorid, mely közvetve növeli a mutációk, születési rendellenességek gyakoriságát, rombolja az immunrendszert, rákkeltő. Gyártása során >>**higany** keletkezik, mely a vegyigyarak szennyvizével jut a természetbe, onnan pedig a tápláléklánca.

Polietilén-tereftalát (PET)

Nem mérgező. Többek között visszaváltható palackok gyártására is használják, ám ezek kevés újratöltést bírnak ki: míg a betétdíjas >>**üveg**palackot kb. 40-szer töltik újra, addig a PET palackot csak 5-6 alkalommal.

Tipp* *Ahol lehet, kerüljük a műanyag csomagolásokat és használati tárgyakat. Ha belegondolunk elég szomorú, hogy számos - percek alatt elfogyasztott/elhasznált - termék csomagolása évtizedeken, századokon át fennmaradhat a lerakókban. Keressük az alternatív megoldásokat. Részesítsük előnyben a természetes vagy könnyen újrahasznosítható alapanyagokat (pl. üveg, papír, fa, parafa, agyag, vessző, növényi rostok, stb.).*

Nehézfémek

Színezőanyagokban, >>**festékekben**, >>**műanyagokban**, >>**elemekben** találhatóak, közvetlenül vagy a táplálékláncon keresztül kerülhetnek a szervezetbe.

Kadmium: raktározódik a csontban, májban, vesében, megzavarva azok működését. Már kis mennyiségben is növeli a vérnyomást. Légzés útján a szervezetbe kerülő vegyületei nagy valószínűséggel rák keltőek. Csekély mértékben is magas vérnyomást okoz.

Higany: súlyos idegméreg, károsítja a májat, vesét, izomzatot. A világon évente mintegy 10 ezer tonna kerül a levegőbe (égetők, erőművek kéményén át) és a vizekbe (gyárak, kórházak szennyvizével).

Ólom: idegméreg, főleg a gyerekek fejlődésére jelent nagy veszélyt. A csontokban raktározódik, zavarja az agyfunkciókat, a vérképző és kiválasztó szerveket.

Nikkel: por alakban belélegezve rákkeltő, egyébként pedig bőralergiát okozhat.

Növényvédő szer

>>Vegyszerek

Olajos flakonok

>>Fáradt olaj és >>Autóápolási cikkek.

Oldószerek

>>**Festéken**, >>**lakkon** kívül előfordulnak különféle >>**ragasztó**, impregnáló anyagokban is. Használat közben szédülést, fejfájást, kábulatot okozhat, a lerakókba kerülve pedig a talajvizet – azon át a táplálékláncot – szennyezik.

Klórozott szénhidrogének: zsírszövetekben raktározódnak, károsítják az idegrendszert, májat, vesét, szívet, némelyik rákkeltő lehet.

Aromás szénhidrogének: fejfájást, szédülést okozhatnak, tartós behatás esetén károsodhatnak az agysejtek, a máj és az idegrendszer.

Óra

A hálózati árammal működő, javíthatatlan darabok >>**elektronikai hulladékként** kezelendők. Részesítsük előnyben a hagyományos (mechanikus) órákat vagy az újratölthető elemeseket. Ezek kevesebb környezetszennyezést okoznak, mint az egyszer használatos elemmel működő társaik.

Tipp* *Akit nem zavar az óra ketyegő hangja, használhat régi, áramforrást nem igénylő mechanikus változatot is!*

Papír

Növényi rostból (általában fa) készül, értékes nyersanyag. Ha a fákat természetes erdőkből termelik ki, számos állat- és növényfaj élőhelye pusztul, romlik a levegő minősége, borulhat a vízháztartás, erodálódik a talaj. Az ipari ültetvényekre a talajra, vízre, táplálékláncra negatív hatással lévő fokozott >>**vegyszer**használat, valamint az élőhely sivársága a jellemző. A növények

életük során jelentős mennyiségű széndioxidot alakítanak át, így a fa esztelen irtásával tovább súlyosbodik az üvegházhatás problémája. Előállításához elég sokba kerül mind a környezet, mind a gazdaság számára.

Egy kilogramm papír készítéséhez 2-3 kg oxigént adó fa, 350-700 liter víz és 8 kilowattóra energia szükséges. A papírgyártás a világ energiafelhasználásának 4 százalékáért felelős, előállításához ezen kívül mintegy 2 ezer segédanyagot (pl. vegyszerek, fehérítéshez használt klór) igényel. Minél fehérebb (irodai), illetve minél fényesebb és színesebb (magazinok) a papír, előállításához annál nagyobb környezetkárosítást okozott. A színes lapok újrafeldolgozását megnehezíti a bennük található >>**festék**anyag. Ma a teljes papírfogyasztás 48 százalékát a csomagolás(!) emészti fel, nyomtatás és írás céljára pedig 30 százalékot használunk el. A papírhulladék szelektív gyűjtésével és újrafeldolgozásával a fakitermelés, előállítás, hulladékképződés, stb. okozta környezeti ártalmak jelentős mértékben csökkenthetők, ám az elsődleges feladat a megelőzés, azaz a meggondolatlan papírhasználat csökkentése marad. Lásd még >>**Újrapapír** és >>**Fa**.

Tipp* *Takarékoskodjunk a papírral: írjunk, nyomtassunk, fénymásoljunk mindkét oldalára. Csak annyit és azt sokszorosítsuk, nyomtassuk, amennyit, és amit feltétlenül szükséges. A kis betűkarakter és a szöveggkicsinyítés szintén papírtakarékosság! A félig használt papír másik oldala jó óvodai rajzpapírnak is. A lejárt határidőnaplók, félig betelt füzetek üres oldalai vagy a spirálfűzött asztali naptár hátsó, fehér oldalai jegyzetelésre még igazán alkalmasak. Irodai ügyintézés alkalmával (fax, belső levelek, stb. helyett) térjünk át az e-mail használatára. Ne fogadjuk el az utcán kínált szórólapokat, a >>**reklámpostát** mondjuk le (lásd Dr. Kalas György „Szemétposta” c. kiadványa, beszerezhető a Hulladék Munkaszövetségtől). Postaládánkon tüntessük fel, ha nem igényeljük a reklám- és szórólapokat. Újság, magazin vásárlására szövetkezzünk ismerősökkel, munkatársakkal csereberéljünk egymás közt, a felesleges, kiolvasott számokat pedig adjuk tovább (pl. környékbeli nyugdíjasok, idősek otthona). Könyvet vásároljunk antikváriumban, vagy járjunk könyvtárba. Papír >>**törlőkendő** helyett jó a textil konyharuha is. Keressük az újrahasznosított papírból és a klórmentes (fehérítetlen) eljárással készített termékeket. Minél kevesebb festék található egy termékben, annál környezetkímélőbbnek mondható. Tartsuk ezt szem előtt főként a gyakran használatos papírárak beszerzésekor (WC papír, zsebkendő, törlőkendő, szalvéta). Minél több elhasznált papírterméket juttassunk gyűjtőhelyre.*

Paplan

>>**Párna**

Parafa dugó

>>**Kupak**

Párna

A tollal töltött párnák, >>**paplanok** koszolódnak, előregednek: néhány éves használat után némi frissítésre, javításra szorulnak. Ilyenkor sokan a kukába hajítják ezeket az alvó-kellékeket, pedig van más megoldás is. Számos cég foglalkozik a tollas ágyneműk "átdolgozásával", ha kell, kicserélik vagy megtisztítják az angint, a tollat.

Tipp A végleg kiselejtezésre ítélt darabokat is érdemes felajánlani ilyen tisztító műhelyeknek, hátha hasznosítani tudják még az alapanyagokat. Címeiket szakmai telefonkönyvekben érdemes keresgélni.*

Pelenka

Egy átlagos eldobó nadrágpelenka - különböző rétegezésben - a következő anyagokat tartalmazhatja: >>**műanyag** (polipropilén, polietilén), papír, cellulózörlemény duzzadó zselével (nátrium-poliakriláttal), >>**ragasztó**, gumi, tépőzár, >>**festék**. A vízmegkötő zselét gyártása során kissé mérgezőnek tekintik, a pelenkagyárak alapanyagigénye miatt pedig évente több millió fát vágnak ki szerte a világon. Ez a sok anyag és az előállításukhoz felhasznált értékes energia egyszeri használat után mind a szemétkerékbe kerül. Számítások szerint egy baba több mint egy tonna (kb. 10.000 darab) pelenkahulladékot „termel”, mire szobatiszta lesz. A használt pelus ráadásul több száz féle vírust tartalmaz (a járványos gyermekbénulás vírusa, pl. oltás után még két hétig is élélhet) mely fertőzi a talajt, talajvizet, veszélyt jelentve az egészségre.

Tipp Már itthon is kapható az a mosható textilpelenka („POPONELLA” – forgalmazó: Lotek Kft, Budapest 1111 Kruspér u. 1/B, telefon 1-3856443 vagy MONAPEL 251-3126), mely külsőre megegyezik az eldobhatóval érdemes kipróbálni. A másik megoldás: a hagyományos textilpelenka. Még sok helyen kapható és tisztítása sem túlságosan körülményes. Meleg, ecetes vízben kiöblíteni, mosásig ecetes vízben - fedeles vödörben - áztatni (10 liter vízhez háromnegyed csésze ecet), majd lehetőleg foszfátmentes mosószerrel 60 fokon mosni.*

Porcelán

Újrahasznosításra alkalmatlan, tehát szelektíven – az üvegekkel – nem gyűjthető. A még használható darabokat (készletből megmaradt egy-egy darab tányér, pohár) családsegítő szolgálatoknak, gyermektáboroknak, szeretetszolgálat által üzemeltetett menzáknak, hétvégi házzal rendelkező ismerősöknek lehet felajánlani.

Tipp A törött, repedt porcelánokból díszes váza, virágcserep készülhet. A rossz poharakat, tányérokat törjük nagyjából egyforma méretű darabkákra, majd agyagból formázzunk növénytartó kaspót, gyümölcsöstálat, stb., és díszítsük ki oldalukat az apró mozaikkal. A művészellátó vagy írószerboltokban kapható,*

levegőn keményedő agyag nagyszerűen megfelel a célnak. Kreatív játéklehetőség gyerekeknek is.

PVC

>>**Műanyag**

Radiátor

Vashulladékot fogadó átvevőnél adható le, súlya miatt anyagilag is megéri elvinni. Ellenkező esetben lomtalanításkor, illetve hulladékudvarokban lehet megszabadulni tőle.

Ragasztó

>>**Oldószereket**, >>formaldehidet, cianoakrilátot (pillanatragasztók) tartalmazhatnak. Ez utóbbit csak akkor és csak annyit vegyünk, amennyit azonnal és maradéktalanul fel tudunk használni. Az esetleges felesleget ajándékozzuk olyan ismerősnek, aki éppen fel tudja használni. A ragasztók beszáradt maradéka és kiürült flakonja, tubusa >>**veszélyes hulladék**. Kerüljük az univerzális, illetve kétkomponensű ragasztókat is.

Tipp* *Oldószeres helyett használjunk természetes alapanyagú ragasztót (enyv, csiriz) vagy vizes hígításút. Veszélytelen a ragasztó stift is.*

Rovarirtó

>>**Vegyszerek (kerti)**

Ruházat

A megunt, kinőtt, de még használható ruhákat, cipőket, kiegészítőket, stb., amelyekre már nincs szükség, ne dobjuk ki, hanem vigyük bizományi boltokba vagy (kimosva!) juttassuk el szeretetszolgálatokhoz, családsegítő központokhoz, egyházi szervezetekhez, ahonnan rászoruló emberekhez kerül. Lásd még >>**Textil**.

Ruházat (rég)

A jó állapotú, de már igazán régimódi – nagyszülők, dédszülők ruhatárából származó – darabokat, kiegészítőket ajánljuk fel színházak, művelődési házak, iskolák színjátszó körének, ahol a kellékesek, jelmezesek még hasznukat vehetik.

Síléc, -ruházat

Sportbizományiban, sí börzén lehet eladni, az eladhatatlan - de gyerekek által még kerti csúszkálásra használható - darabokat pedig családsegítő

szolgáltatásokhoz vinni. Kezdő síelő vagy növésben lévő gyerek számára érdemes inkább használt felszerelést venni!

Sütőolaj, zsiradék (használt)

>>**Veszélyes hulladéknak** számít. Lefolyóba, WC-be öntve vízszennyezést okoz (a víz felszínén marad, ezzel elzárja az oxigén útját), vízi élőlényeket, élőhelyeket károsít vagy pusztít el. Talajba kerülve viszont a növények tápanyagfelvételét gátolja. Ezenkívül, az olajok, zsiradékok égetésekor poliaromás szénhidrogének keletkeznek, melyek rákkeltő hatásúak. Mindenképp külön gyűjtendő, veszélyeshulladék-gyűjtő helyeken adható le.

Tipp Társasházakban, menzákon, éttermekben megszervezhető az étolaj külön gyűjtése, melyet az elszállító cég ártalmatlanít, illetve újrahasznosít. Hazánkban a Biofilter Kft.* nyújt ilyen szolgáltatás. Esetleg a gyűjtőrendszerhez kapcsolódott környékbéli iskolával, étteremmel is lehet szövetkezni, és oda hordani a háztartásban képződő sütőolajat. Budapesten – kis mennyiségben - az Ökoszolgáltatnál* is van lehetőség a leadásra (kizárólag előzetes egyeztetés után!).*

Szappan

A folyékony szappan használatát mellőzzük: gazdaságtalan, mivel 85 százaléka víz, tartósítószer is tartalmaz (>>**Formaldehid**), ráadásul csomagolóanyaga nagy térfogatú >>**műanyag**hulladék.

Tipp Válasszuk az újrahasznosítható papírcsomagolású vagy csomagolatlan szappanokat. Keressük fel a Zöld Boltot*, ahol a folyékony szappan környezetkímélő csomagolásban, a hagyományos krémszappan pedig csomagolásmentesen kapható. A bioboltok kínálatában általában szerepel kizárólag növényi eredetű összetevőkből készült, hagyományos szappan is.*

Szatyor

Boltokban, bevásárlóközpontokban, piacokon pénzért vagy ingyen >>**műanyag** bevásárlótáska jár az áruhoz. Ezek a reklámszatyrok két okból is kerülendők: hamar tönkremennek, így a szemétként kerülve tovább növelik a hulladékhegyeket, égetésük során pedig egészségre és környezetre ártalmas anyagok szabadulnak fel. Ne fogadjuk el úton-útfélen a műanyagzacskókat, főleg a kisebb áruval adott, miniatűr, szemetesnek sem használható darabokat.

Tipp Bevásárlások alkalmával vigyünk magunkkal kosarat vagy vászonszatyrot. A muszájból hazavitt műanyagzatyrokat használjuk szemetesként, így nem kell arra is külön költeni, és további hulladékot előállítani. Vászonszatyrok beszerzési lehetőségei: Zöld Bolt*, környezetvédő szervezetek, egyes bioboltok. Beszerezhető különlegesen erős, strapabíró bevásárlószatyrok*

is, amely napellenző vásznak vágási maradékából készülnek (a budapesti cég címe beszerezhető a Hulladék Munkaszövetségnél).

Számítógép

>>Elektronikai eszközök.

Tipp* A felesleges, kiöregedett de még használható gépeket vigyük bizományi boltba vagy ajándékozzuk iskoláknak, családsegítő szolgálatoknak, Internet csatlakozással rendelkező könyvtáraknak, Pro Hungaris Alapítványnak*. A javíthatatlan darabokat adjuk oda szervizeknek, ahol alkatrészként még hasznosítani tudják.

Szemüvegkeret

A használt, de még jó állapotú szemüvegkereteket ajánljuk fel ismerősöknek, rászorulóknak (családsegítők, idősek otthona, gyermekotthonok, stb.) vagy cseréljük/adjuk el bolhapiacon, művelődési házak, iskolák adok-veszek börzsein. Régimódi, vastag szemüvegkereteket >>**Ruházat (rég)**.

Szőnyeg

A régi, megunt, de jó állapotú szőnyeget próbáljuk meg elajándékozni (szeretetszolgálatok, idősek otthona, óvoda, hétfégi ház tulajdonosa).

Tipp* Mostanában egyre több lakberendezési áruházban, boltban találkozni gyékényből, tengeri füvekből font, szép kivitelezésű, egyedi szőnyegekkel. Érdekes és modern újítás, mely a szoba díszé lehet, ráadásul lebomló anyagaiból adódóan környezetkímélő megoldást jelent. Jó választás a vágási hulladékokból szőtt rongyszőnyeg is.

Tankönyv

Papír lévén külön gyűjthető, újrahasznosítható. Ha azonban a könyvre vigyáz kis gazdája, és nem firkálja össze, az a családon, esetleg rokoni vagy ismerősi körön belül továbbörökíthető és tovább használható lesz. Jó lenne, ha az iskolák, pedagógusok is segítenék a könyvek tovább használatának elterjedését, és diákjaik szemléletét is ilyen irányba terelgetnék.

Tipp* A jó állapotú, de feleslegessé vált általános iskolai tankönyveket a Pro Hungaris Alapítvány* gyűjti és juttatja el határon túli magyar iskolákba. A szülői munkaközösség a tanárokkal összefogva megpróbálhatja megszervezni intézményen belül, hogy az egyes évfolyamok év végén tovább adják könyveiket az utánuk következő osztályoknak.

Táska

Műbőr táskák helyett válasszunk inkább szép kidolgozású, tartós, valódi bőrből készültet. A rossz, elszakadt táskákat igyekezzünk megjavíttatni (varrás, cipzár- vagy csatcsere, stb.). A felesleges darabokat eladhatjuk, elajándékozhatjuk (ismerősök, szeretetszolgálatok, családsegítő központok, stb.). A régebbi vagy érdekesebb darabokat ajánljuk fel színházak, művelődési házak, iskolák színjátszó körének:

Telefon

>>Elektronikai eszközök

Telefonkönyv

>>Papír

Tetra Pak

>>Kombinált italos doboz

Textil

Hazánkban csak néhány cég foglalkozik textilhulladék átvételével. Jobbára csak nagy mennyiségű pamuthulladék érdekli őket. Általában géprongyként adják tovább gyáraknak.

Tipp* *A háztartásokban természetesen ennél kisebb mennyiségű textilhulladék termelődik. A még jó állapotú maradék anyagokat varró ismerősöknek vagy óvodáknak, művelődési házakban működő kézműves köröknek, foltvarró (patchwork) tanfolyam szervezőinek lehet felajánlani, ahol a foglalkozások alkalmával hasznosíthatják. Készülhet belőlük játékgúny, bevásárló>>szatyor, varrott mesekönyv, ajándékozó zsákocska (lásd még >>Csomagolópapír), edényfogó, stb. A rosszabb anyagok cipőpucoló- vagy törlerongyként működhetnek tovább, esetleg próbáljuk meg géprongyként beadni a környékbeli autószerelő műhelyeknek, vagy használjuk el saját garázsunkban.*

Tisztítószer

Egy átlagos háztartásban tisztítószerek garmadáját használjuk nap, mint nap. Ráadásul a gyártók érdekeit képviselő reklámok, használati utasítások hatására a szükségesnél jóval nagyobb adagot mosunk, sikálunk, fújunk el ezekből a szerekből, mint amennyi valójában szükséges lenne. A gond nem csak ott van, hogy a tisztítószerek (alkalomban és mennyiségben számolva) túlzott használata feleslegesen apasztja pénztárcánkat, hanem inkább abból a

környezetszennyezésből adódik, amit a >>**vegyszerek** élővizeinkben okoznak (eutrofizáció, azaz a víz megnövekedett tápanyag-tartalmából fakadó problémák). Nem szabad megfeledkezni arról, hogy környezetbarát tisztítószer nincs, csak olyan, amely környezetünket más tisztítószerhez képest kevésbé károsítja. A megelőzés érdekében tehát csökkentjük a háztartási vegyi anyagok használatát, illetve igyekezzünk kiváltani azokat környezetkímélőbb változatokkal.

Tipp Kerüljük a >>**hajtógázos palackokban** árusított termékeket. Az agresszívebb szerek (pl. hypók, fehérítők, háztartási savak, fémtisztítók, stb.) göngyölegükkel együtt >>**veszélyes hulladékok**, tehát külön gyűjtendő! Keressük a foszfátmentes mosó- és mosogatószereket, ezek kevésbé terhelik az élővizeket. Alkalmazzuk a régi, jól bevált „házi” szereket a takarítás minden területén: ecet, só, citromlé, mosószóda, stb. Ötletek: „Zöldköznapi Kalauz” című könyv, Ökoszolgálat*. Környezetkímélő mosó- és mosogatószer kaphatók a budapesti Zöld Boltban*, illetve a hazai üzletekben vásárolható „zöld béka” emblémával ellátott német Frosh termékek is ajánlhatók. Keressük az utántöltős kisereléseket, így kevesebb hulladék keletkezik, de figyelj! A >>**kombinált dobozos** és >>**PVC** jelölésű csomagolásban árusított utántöltőket hagyjuk a polcokon! Alapanyaguk nagyobb problémát okoz, mint más műanyag változatok!*

Tojáskarton

Vigyük vissza a piaci eladóhoz, vagy (a fedeles változatot) adjuk tojást is árusító kisebb élelmiszerboltoknak, így újra tudják tölteni. Ha erre nincs lehetőség, vagy ha a karton tönkrement, elkoszolódott, tegyük papírgyűjtő konténerbe. Kerüljük a >>**műanyagból** készült változatokat, illetve a >>**folpackkal** bevont tálcákat.

Tipp A >>**papír** tojáskarton palántázásra is használható. Vágjuk szét a kartont úgy, hogy az egyes „férőhelyek” elkülönüljenek egymástól, így rögtön 6 (vagy a kartonok számától függően több) edényként kapunk. Töltsük meg a tojások helyét virágfölddel, majd egy-egy magocskával. Mikor a palánták már elég nagyok a kiültetéshez, helyezük őket a talajba papíredényeikkel együtt, így nem sérülnek a még gyengécske gyökerek. Mire a növények kinőnek „cserepüket”, a karton lebomlik, ez tehát nem veszélyezteti a palánta fejlődését.*

Toll

A napjainkban használatos írószerek többsége eldobható: a festék kifogyását követően, az egész írószerszám repül a szemétkosárba. Ez jó a gyártónak, ám a környezet bizony kárát látja az így termelődő tetemes mennyiségű hulladéknak. Ráadásul a tollak alapanyaga leginkább >>**műanyag**, melynek lebomlása, égetése környezeti problémák sorát idézi elő. Lásd még >>**Filctoll**.

Tipp Környezetkímélő megoldást jelent a tintás töltőtoll használata (nem patronos, hanem szivattyús), mely nem „termel” szemetet: a tintásüveg*

újrátölthető a toll pedig javítható. Jó megoldás még a fém vagy fa golyóstoll is: a tollház hosszabb élettartamú, a tollbetét pedig cserélhető.

Törlőkendő

Leginkább a konyhában használatos. Az elterjedt >>**papír** változat használata felesleges hulladékot termel, felesleges fairtást okozva. Nézzünk egy kicsit a dolgok mögé, mielőtt a papírtekercest ismét a kezünkbe vesszük: biztosan megéri a pulton lévő vízfoltot papírdarabbal felitatni, tudva tudván, hogy ennek fejében újabb fákat és erdőket vágtak ki? Vagy van esetleg más megoldás is?

Tipp* *Használjuk inkább a régi, jól bevált textil konyharuhát, ebből később lesz hulladék, mint papír „rokonából”. Ha elkerülhetetlen a papírkendő használata, legalább legyen >>**újrapapír** alapanyagú.*

Tűzhely

>>**Háztartási gépek**

TV

>>**Háztartási gépek**

Újrapapír (újrahasznosított papír)

A szelektíven gyűjtött papírhulladékból újrapapír gyártható, melynek energiaigénye és szennyezése jóval kisebb, mint ami az új papír készítésével jár. Minden tonnája 10-17 öreg fát kímél meg a kivágástól (ennyi fa fotoszintézisével évente 112 kg széndioxidot köt meg). Színük a hulladékpapírban található festékmaradványok miatt általában szürke vagy sárgás (nem fehéritik >>**klórral**). Lásd még >>**Papír**.

Tipp* *Keressük, használjuk minél szélesebb körben az újrapapírból készült termékeket (füzetek, >>**borítékok**, jegyzettömbök, másoló papír, zsebkendő, WC papír, stb.), ezzel elősegítjük a környezetkímélő papír hazai elterjedését. Járuljunk hozzá az újrahasznosított papír előállításához a papírhulladék szelektív gyűjtésével.*

Újság

>>**Papír**

Üveg

Újrahasznosítható anyag, a szelektív gyűjtő konténerbe - a feldolgozás megkönnyítésének érdekében - kupak nélkül kell elhelyezni. A kereskedelmi

forgalomban lévő üvegcsomagolások döntő többsége italos palack, ezek lehetnek betétdíjasak vagy eldobhatók. Az utóbbiak esetében a nyersanyag és a gyártáshoz használt energia egyetlen használatot követően elvész, illetve - szelektív gyűjtés esetén - csak egy része hasznosul ismét az újrafeldolgozás során. A visszaváltható palackok ezzel szemben tisztítás után újratölthetőek, így a gyártásba fektetett alapanyag és energia sokáig használatban marad. Egyetlen betétdíjas üvegpalack átlagosan 40 alkalommal tölthető újra. Lásd még >>**Kupak**.

Tipp Néhány nagyobb élelmiszer áruházban árusítanak betétdíjas üvegpalackban ásványvizet, szörpöt, ivólevet. Ha nincs ilyen a környékünkön, érdeklődjünk kitaróan a közeli boltban, talán néhány vevő ismételt kérésére ilyen irányban is bővítik a kínálatot. Kis boltokban 0,2 és 0,3 deciliteres betétdíjas üvegbe palackozott üdítők még megtalálhatóak, vásároljuk ezeket a műanyag csomagolások helyett. Bizonyos ásványvíz palackozó cégek* rendelést is felvesznek: 5 rekesztől már házhoz szállítást és folyamatos cserét is vállalnak!*
>>**Alumíniumtubusos és >>műanyagflakonos mustár, szósz, ketchup, méz, stb. helyett válasszuk a könnyebben újrahasznosítható üveg csomagolását.**

Vegyszerek

Évente 40 millió tonna növényvédő szert (rovar- és gombaölő, gyomirtó) adnak el szerte a világon, ennek 15 százalékát kiskertekben(!) használják fel. Ezek a vegyszerek elszennyezik a talajt és a vizeket, a táplálékláncba kerülve betegségeket, genetikai elváltozásokat okozhatnak, állat és növénypopulációkat gyengíthetnek, pusztíthatnak ki. Az ártalmatlannak, sőt hasznosnak tűnő műtrágya például szintén komoly veszélyforrást jelent. Egyrészt az esővel a talajvízbe, élővízbe juttatott mesterséges tápsók a vizek tápanyagtartalmát növelve eutrofizációt okoznak, másrészt szulfáttartalmuk zavarja a talajban élő hasznos baktériumok működését. A kártevők hamar ellenállók lesznek az újabb és újabb anyagokkal szemben, így azok hatástalanná, ezáltal feleslegessé válnak. Kerüljük tehát használatukat: forduljunk inkább a bio vagy ökológikus kertészkedés és a szelíd növényvédelem, a növénytársítás (bizonyos növények egymás mellé telepítve kölcsönösen egymás kártevőit riasztják el) felé, mely természetes úton lép fel a rovarok ellen.

Tipp Készítsünk természetes növényvédő szereket és rovarcsapdákat (számtalan jó és könnyen kivitelezhető ötlet található a Könczey – S. Nagy féle „Zöldköznapi Kalauz” című könyvben). Csak végszükség esetén vásároljunk vegyszert és kizárólag annyit, amennyit rögtön elhasználunk. A feleslegesen megmaradt anyagokat adjuk tovább annak, aki éppen használni tudná. Ha mindenképp szükséges valamilyen vegyi anyag alkalmazása, érdeklődjünk a biogazdaságokban használható engedélyezett szerek beszerezhetőségéről (Biokultúra Egyesületnél* vagy a budapesti Ökogazdaboltban*). A felgyülemlett vegyszereket (és göngyölegeiket) tilos kukába dobni vagy lefolyóba, talajra önten, tároljuk eredeti csomagolásukban (tilos összeönteni őket a kiszámíthatatlan kémiai reakciók miatt!) és adjuk le >>**veszélyeshulladék**-gyűjtő*

helyen. Kerüljük a >>hajtógázos kiszerezéseket. *Lehetőségeinkhez mérten vásároljunk >>bioboltban, öko piacon, ezzel is elősegítve a növényvédőszermentes gazdálkodás terjedését.*

Veszélyes hulladék

A háztartásokban gyakran fordulnak elő olyan anyagok, melyek az egészségre és/vagy a környezetre közvetlenül vagy közvetve, azonnal vagy késleltetve káros hatással vannak. Ezek az anyagok, illetve bomlástermékeik, göngyölegeik, lejárt vagy érvényes szavatosságú maradványaik körültekintő bánásmódot igényelnek: valamennyit külön kell gyűjteni, és veszélyeshulladék-ártalmatlanító helyre juttatni. Ha talajba, vízbe kerülnek, jelentős károsodást okozhatnak az élővilágban. A szeméttbe dobva más hulladékokkal keverednek, így a „normál” hulladék is veszélyessé válik. Szeméttlerakóba jutva az eső a talajba mossa ezeket a mérgező anyagokat. A leadási lehetőségek száma egyelőre nagyon korlátozott: néhány veszélyes hulladék-gyűjtő udvar* vagy lakossági veszélyes hulladék-gyűjtő akciók (érdeklődni a helyi önkormányzatnál, zöld szervezetnél).

A leggyakrabban előforduló háztartási veszélyes hulladékok: >>**festékek**, lakkok, >>**gyógyszerek**, >>sütőolaj, növényvédő >>**vegyszer**, rovarirtó, háztartási vegyi áruk, lejárt szavatosságú >>**kozmetikumok**, >>**elemek**, >>**autóápolási cikkek**, >>**fáradt olaj**, >>**ragasztók**, nyomtatók tintapatronjai, elektronikai alkatrészek.

Tipp Ha lakóövezetünkben nincs veszélyeshulladék-gyűjtő udvar, kérjük fel az önkormányzatot (aki jogilag felelős a háztartási hulladék - így a háztartási veszélyes hulladék - eltávolításáért), hogy szervezze meg az évenkénti vagy félévenkénti lakossági gyűjtést. Ennek érdekében kérhetjük helyi zöld szervezetek segítségét, felszólalhatunk lakossági fórumon vagy kezdeményezhetünk aláírásgyűjtést is. Ha működik már a gyűjtés, használjuk ki, a rendszeresen félretett veszélyes anyagokat, hulladékokat adjuk mindig le!*

Virágcserep

A virágboltokban, kertészetekben kapható növények többségét >>**műanyag** cserepben árusítják. Ezeket jó lecserélni agyagcserepre, hiszen a növény vízháztartása jelentős mértékben javul, ha természetes alapanyagú tárolóban kap helyet. De mi legyen a műanyag változattal? Elégetve a levegőt szennyezi, lerakóban pedig hosszú ideig nem bomlik le, tehát próbáljuk meg minél tovább használni! Palántázhatunk benne vagy szolgálhatnak házilag szaporított növényeink első „otthonaként”, amikor pedig végképp nincs rá szükségünk, vigyük el valamelyik közeli kertészethez, vagy piaci őstermelő virágáruhoz, náluk ismét növény kerülhet bele.

Tipp A csorba, előregedett agyagcserepet se dobjuk ki. Kisebb darabokra törve tegyük olyan szobanövények tálkájába, melyek szeretik a nedves levegőt:*

a törmelék locsolgatásával olcsó és környezetkímélő módon működő párologtató "berendezésre" tehetünk szert. További ötleteket >>**Porcelán**.

Virágcsokor

Születésnap ünnepségre, randevúra, vendégségbe menet sokszor vásárolunk virágot. A boltban talán fel sem tűnik, mennyi mindent aggatnak szegény csokrocskára, hogy tetszetősebbnek, szebbnek, csillogóbbnak tűnjön: >>**festett** füvek és masnik, drótok, WC láncra emlékeztető >>**műanyag** zsinórok, feliratok, szalagok, hurkapálca végén ülő figurák, és persze nem utolsó sorban méter széles >>**celofán** egészíti ki a látványt. Nos, ezek a „segédanyagok” kb. egy hétig (vagy csak a csokor átadásáig) használatosak, ezt követően a hervadt virággal együtt a szemetesben végzik. Mi ez, ha nem anyagpazarlás?

Tipp Kérje meg a virágkötőt, hogy a csokor elkészítésénél ne használjon fém és műanyag kiegészítőket, sem pedig csomagolóanyagot (ha ez utóbbi mindenképp szükséges legyen >>**papír**, ne celofán). Még jobb, ha vágott virág helyett élő szobanövényt vásárolunk, mely tovább gyönyörködteti a szemet és a lelket, ráadásul oxigéntermelésével javítja a lakás levegőjét. Az elhervadt csokor >>**komposztálható**.*

Zacskó

Sajnos a jó öreg – újrahasznosítható – papírzacskó már a múlté. A boltokban jobbra műanyag változatban adják a pékárut, gyümölcsöt, stb., van is belőlük minden háztartásban annyi, hogy az újabb adagokat jobbra további használat nélkül dobjuk a kukába. Épphogy csak kivesszük belőlük a zsemlét vagy az almát...

Tipp Élelmiszer beszerzéseink alkalmával esetleg vihetünk magunkkal egy-egy zacskót, hogy abba tegyük a kiszemelt pékárut, gyümölcsöt. Ha már környezettudatos vásárlóként nálunk van az otthonról hozott bevásárlószatyor vagy kosár, igazán elfér benne egy aprócska zacskó is.*

Zöldség

>>**Gyümölcs.**

Zsebkendő

A >>**papír** zsebkendők használata rengeteg fát igényel. Környezetkímélőbb megoldás a textil: bár „karbantartása” mosószert, vizet, energiát igényel, jóval kevesebb szennyezéssel, hulladékképződéssel és fakitermeléssel jár, mint a papír változat.

Tipp Ha már papír zsebkendőt használunk, készüljön >>újrapapírból, ezzel is csökkenthetjük az előállítással járó fakitermelést.*